

ΝΟΜΟΣ *Κυπρός*
 ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ *Λεμεσού*
 ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΣΗ *Ν. Λεμεσού*
 Δήμος & Κοινότητα *Συνδελ*
 ΑΠΟΓΡΑΦΗ ΕΤΟΥΣ *1963*

83/Τμήμα 7

ΠΙΝΑΞ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ

Τοποθεσία-χωριάκι, άγριοι μετά αστών ή αστών.

Α/Α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ Βασιλείου & καίτοι	Όνομα πατρικ Βασιλείου	Διεύθυνση Βασιλείου	Τόπος Γέννησης	Ηλικία	Γένος	Διακριτική των κτηνών					Συνολικός αριθμός κτηνών	Συνολικός αριθμός κτηνών	Παρατηρήσεις
							Βασίλειος	Βασίλειος	Βασίλειος	Βασίλειος	Βασίλειος			
14	Ερμάνης Κερρί	Συνδελ	1	1941	12	110	μωρό	-	Π/μω	6	μωρό	1	1	
15	Δημήτριος Βασιλείου	Δημήτριος	1	1942	16	140	μωρό	-	Π/μω	7	μωρό	1	1	
16	Ευφράσιος Καννί	Συνδελ	1	1943	18	135	μωρό	-	Π/μω	8	μωρό	1	1	
17	Γεώργιος Στεφάνου	Δημήτριος	1	1944	12	115	μωρό	-	Π/μω	9	μωρό	1	1	
18	Κωνσταντίνος Σίρ	Συνδελ	1	1945	14	130	μωρό	-	Π/μω	10	μωρό	1	1	
19	Βασίλειος Κωνσταντίνου	Συνδελ	1	1946	11	120	μωρό	-	Π/μω	11	μωρό	1	1	
20	Συνδελ	Σίρ	1	1947	18	120	μωρό	-	Π/μω	12	μωρό	1	1	
21	Ερμάνης Κερρί	Συνδελ	1	1948	8	120	μωρό	-	Π/μω	13	μωρό	1	1	
22	Συνδελ Κωνσταντίνου	Δημήτριος	1	1949	14	150	μωρό	-	Π/μω	14	μωρό	1	1	
23	Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου	Μακάριος	1	1950	9	130	μωρό	-	Π/μω	15	μωρό	1	1	
24	Κωνσταντίνος Κωνσταντίνου	Συνδελ	1	1951	3	125	μωρό	-	Π/μω	16	μωρό	1	1	
25	Ανδρέας Βασιλείου	Δημήτριος	1	1952	13	125	μωρό	-	Π/μω	17	μωρό	1	1	
26	Συνδελ Δημήτριος	Ερμάνης	1	1953	7	134	μωρό	-	Π/μω	18	μωρό	1	1	
27	Γεώργιος Κωνσταντίνου	Μακάριος	1	1954	9	135	μωρό	-	Π/μω	19	μωρό	1	1	
28	Συνδελ Ζωγράφος	Βασίλειος	1	1955	3	145	μωρό	-	Π/μω	20	μωρό	1	1	
29	Ευφράσιος Καννί	Συνδελ	1	1956	12	140	μωρό	-	Π/μω	21	μωρό	1	1	
30	Γεώργιος Δημήτριος	Συνδελ	1	1957	7	120	μωρό	-	Π/μω	22	μωρό	1	1	
31	Συνδελ Ορφανός	Ερμάνης	1	1958	12	130	μωρό	-	Π/μω	23	μωρό	1	1	
32	Δημήτριος Βασιλείου	Συνδελ	1	1959	12	150	μωρό	-	Π/μω	24	μωρό	1	1	
33	Δημήτριος Βασιλείου	Συνδελ	1	1960	8	120	μωρό	-	Π/μω	25	μωρό	1	1	
34	Κωνσταντίνος Στεφάνου	Συνδελ	1	1961	5	140	μωρό	-	Π/μω	26	μωρό	1	1	
35	Κωνσταντίνος Στεφάνου	Συνδελ	1	1962	12	120	μωρό	-	Π/μω	27	μωρό	1	1	
36	Μακάριος Κωνσταντίνου	Δημήτριος	1	1963	13	120	μωρό	-	Π/μω	28	μωρό	1	1	
37	Βασίλειος Κωνσταντίνου	Συνδελ	1	1964	6	140	μωρό	-	Π/μω	29	μωρό	1	1	
38	Ανδρέας Βασιλείου	Δημήτριος	1	1965	8	165	μωρό	-	Π/μω	30	μωρό	1	1	
39	Ερμάνης Κερρί	Συνδελ	1	1966	6	140	μωρό	-	Π/μω	31	μωρό	1	1	
40	Ανδρέας Κωνσταντίνου	Δημήτριος	1	1967	9	130	μωρό	-	Π/μω	32	μωρό	1	1	
41	Ερμάνης Κωνσταντίνου	Κωνσταντίνος	1	1968	2	125	μωρό	-	Π/μω	33	μωρό	1	1	
42	Γεώργιος Ζωγράφος	Βασίλειος	1	1969	9	130	μωρό	-	Π/μω	34	μωρό	1	1	
43	Δημήτριος Σίρ	Συνδελ	1	1970	16	122	μωρό	-	Π/μω	35	μωρό	1	1	

Έγγραφο 4 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)
Εκλογή δημογέροντα Γλινάδου
(1831)

Οι κάτωθεν υποσημειούμενοι κάτοικοι του χωρίου Τζίτζαμογλινάδου έχοντας δημογέροντα τον κύριον Ιάκωβον Μαϊτόν, ως όντες ευχαριστημένοι εις ελόγου του δια τας προθύμους και αόκνους εκδηλώσεις οπου μας κάμνει καθημερινώς, συνελθόντες σήμερον, εκ συμφώνου διορίζομεν πάλιν τον ίδιον Ιάκωβον Μαϊτόν δια ενιαύσιον δημογέροντά μας, ο οποίος χρεωστεί να διαφεντεύει τα δίκαιά μας και να παραστέκεται εις τις κοινές και μερικές υποθέσεις του χωριού μας. Διό υποσημειούμεθα. Εν Γλινάδω τη 5 Δεκεμβρίου 1831.

Οι κάτοικοι του χωρίου Τζίτζαμογλινάδου

Γιώργης Νικόλα Δημητροκάλλη
 Νικόλας Αντώνη Δημητροκάλλη
 Γιώργης Κορακίτης
 Δημήτρης Κωσταντή Δημητροκάλλη
 Μιχάλης Αντώνη Δημητροκάλλη
 Νικόλας Σταμάτη Σέργη
 Νικόλας Γιώργη Κατερίνη
 Γιάννης Δημητροκάλλης
 Φρατζίκος Δημήτρη Δημητροκάλλη
 Αντώνης Μιχάλη Δημητροκάλλη
 Ιωάννης Κορακίτης
 Βασίλης Βαθρακοκοίλης
 Ιωάννης Κωσταντή Καρεγλά
 Νικόλας Ιωάννου Δρη
 Νικόλας Γεωργίου Σέργη
 Νικόλας Σταμάτη Κουλαμπά

Αγράμματοι όντες υπογράφουν το παρό(ν) δια χειρός εμού Μιχαήλ Νικολάου Δημητροκάλλη και μαρτυρώ⁵

Ιωάννης Μανόλη Αναπλιώτη
 Αντώνης Κωσταντή Δημητροκάλλης
 Γεώργιος Κυδωνιεύς
 Φραγκούλης Γεώργη Φραγκουλάκη
 Δημήτρης Σταμάτη Μάντα
 Δημήτρης Αντώνη Δημητροκάλλη
 Γεώργιος Μανόλη Βερνίκου
 Νικόλας Γεώργη Τζέλεου
 Νικόλας Δήμου Δρη
 Μανόλης Γιάννη Δρη
 Μανόλης Γιάννη Σέργη
 Γιάννης Μανόλη Καρεγλά

5—6.—Ιδού μία περίπτωση εγγράφου που υπογράφεται από Γλιναδιώτη.

Δημήτρης Γιάννη Βερώνη
Αντώνης Γιώργη Τζέλεου
Στυλιανός Γεώργη Λιανουδάκη

Αγράμματοι όντες υπογράφωσι το παρόν δια χειρός εμού Στυλιανού Αναγνώστη Σταμάτη Καστελλάνου (και) μαρτυρώ *

Ο Πρωτονοτάριος Περιχώρων Τζέλεος έγραψα

Έγγραφο 4α

Διαμαρτύρηση για εγκατάλειψη συζυγικής στέγης **
(1831)

Ελληνική Πολιτεία

Αριθ.: εκατοστός δεύτερος. Σήμερον την έκτην του Νοεμβρίου μηνός, του χιλιοστού οκτακοσιοστού τριακοστού πρώτου έτους, ώρα δωδεκάτη της ημέρας, παρουσιασθείς εις την μνημονείαν ταύτην ο *Γεώργιος Κορακίτης*, από χωρίον *Γλινάδου*, και γνωστός παρά τη ημετέρα μνημονεία, δηλοποιεί επί παρουσία των παρευρεθέντων μαρτύρων συμπολιτών μας Κυρίων Γρηγορίου Ναυπλιώτου, Χωρεπίσκοπου της Μητροπόλεως, και Αναστασίου Κατζούλη ότι την παρελθούσαν Τετάρτην, συμπεσούσαν και Τετάρτην του τρέχοντος Νοεμβρίου, διατρίβοντας εις την πόλιν ταύτην δια υποθέσεις του, μετά της συζύγου του *Στυλιανής*, αυτή απάτησασα αυτόν και δραπετεύσασα, κατέφυγεν εις το αρχοντικόν του Κυρίου *Ιακώβου Μπαρότζη*, όπου ευρών αυτήν ο διαληφθείς ανήρ της, δεν ηδυνήθη κατ' ουδένα τρόπον να την κάμει να γνωρίσει τα χρέη της * και να την καταπέσει να επανέλθει εις τα ίδια της. Ο δε επανελθών μόνος εις το χωρίον του και παρατηρήσας τα οικιακά του, βλέπει με θαυμασμόν του ότι η ειρηνική σύζυγός του ηπάτησεν αυτόν διπλάσιως, σφετερίσασα από την οικίαν γρόσια πεντακόσια είκοσι Αριθ. 520, εκτός των όσων κατακρατεί από πώλησιν οικιακών γεννημάτων και οσπρίων. Τούτων ένεκα διαμαρτύρεται εναντίον αυτής απαιτών: πρώτον να δώσει λόγον των παρανόμων πράξεών της και δεύτερον να αποδώσει εις τον ίδιον την παρ' αυτής σφετερισθείσαν ποσότητα, καθώς και όσα άλλα χρήματα κατακρατεί από πώλησιν, ως είρηται, γεννημάτων και οσπρίων. Εξ εναντίας, εάν ισχυρογνωμονούσα ασυστόλως ήθελεν επιμένει εις την φανλότητα και κακίαν της, ούτος θέλει λάβει τα αναγκαία μέτρα, τα οποία ο νόμιμος γαμικός δεσμός τω υπαγορεύει, τα δε έξοδα δια τα οποία ενδέχεται να τω ακολουθήσουν τόσον εις δικαστήρια, όσον και εις άλλα ανήκοντα μέρη περί της αυτής υποθέσεως, θέλουν είναι εις βάρος της. Προς ένδειξιν δε, βεβαιώνει το παρόν δι' ετέρων ως αγράμματος, παρακαλεί την μνημονείαν ταύτην να εξαποστείλει εις την διαληφθείσαν σύζυγόν του αντίγραφον της διαμαρτυρήσεως ταύτης.

- δια τον αγράμματον Γεώργιον Κορακίτην Νικόλαος Καρτάλης
- δια τον ίδιον Μιχαήλ Ιω. Δαμιράλη
- δια τον ίδιον Ιω. Λάντρος
- Γρηγόριος Ναυπλιώτης και Χωρεπίσκοπος της Μητροπόλεως μάρτυς
- Αναστάσιος Κατζούλης μάρτυς

Ο Δημόσιος Μνήμων της πόλεως Νάξου
Γεώργιος Λεντούδης

6α.—Το έχει παρουσιάσει ο Ν. Κεφαλληνιάδης στο βιβλίο του, *Παράξενες ιστορίες στο Αιγαίο* (17ος—20ος αιώνας), Αθήνα 1987, σσ 74—75

7.—Τις υποχρεώσεις της.

Έγγραφο 5

(το πρωτοπαρουσιάσαμε στο περιοδικό «Ναξιακά», τ. 30—31, 1992, σ.22)

**Προικοσύμφωνο Μαν. Καπούνη και Μάρκου Νομικού
(1672)**

Εἰς δόξαν του αληθινοῦ Θεοῦ ημῶν, ἀμήν, 1672, ἐν μηνί Ἀπριλίου 7, εἰς τὴν τοποθεσίαν τὸν *Γλινάδο*, εἰς τὸν οἶκον τοῦ κυρ *Μάρκου Νομικοῦ*. Συμφωνία ὑπανδρείας καὶ πρῶτο *συνοικέσιον* θέλουν καὶ ποιοῦσιν τὰ κάτωθεν μέρη. Το ἓνα μέρος ο *κυρ Μανόλης Καπούνης*, ομάδι με τὴν συμβία του τὴν κυρά *Μαρία*, ὅπως νὰ ἐπάρουν γαμβρόν τὸν ἄνωθεν κυρ *Μάρκον* τὸ *Νομικόν* εἰς τὴ θυγατέρα του ονόματι *Σταμάτα*, εἰς ἄνδρα τῆς νόμιμον καὶ εὐλογητικῇ, καθὼς ὀρίζει ἡ ἀγία του Θεοῦ *Καθολικὴ Ἀποστολικὴ Ἐκκλησία*, οὕτως τὴν ἐθέλει καὶ ο αὐτός κυρ *Μάρκος* τὴν αὐτὴν *Σταμάτα* εἰς γυναῖκαν τοῦ νόμιμον καὶ εὐλογητικῇ παρθένα, καὶ τὰ ἐξῆς. Καὶ ἐν πρώτοις δίνει ο *κυρ Μανόλης* καὶ *συμβία* του τὴν *εὐχήν* του *Χριστοῦ* καὶ τῆς *Παναγίας* καὶ τὴν δικὴς τῶς τῆς κόρης τούς καὶ τοῦ γαμπροῦ τούς. Ἐπειτα τῆς τάξου τῆς θυγατέρας τούς *μία εἰκόνα ἐφιγούρα τῆς Παναγίας*, ἔπειτα τὸ *σπίτι* ὅπου κάθονται, *μεσόσπιτο* καὶ *ξώσπιτο*, ἀπὸ τὴν σήμερον, με τὴν *κοντετζιόν*⁸ ἐτούτη, νὰ κάθεται ο *κυρ Μανόλης* μέσα ἕως δύο χρόνους, νὰ κτίσει ἄλλο *σπίτι*, καὶ ἀπὸ 'κει καὶ 'κει νὰ εἶναι τῆς κόρης τούς. Ἀκόμη τάξουν τῆς καὶ ἓνα *κρεβατόστρωμα*, *φούρνοι* δύο με ὅλες τούς τις *ορδινιές*⁹. Ἀκόμη ἓνα *ζεγγάρι σεντόνια* καὶ ἓνα *ζεγγάρι μαξιλάρια, μαντήλια καὶ μπόλιες*¹⁰ 20, *μπουστομπράτζολα ζευγάρια* δύο, *κόκκινα βελουδιά* καὶ *πράσινα βελουδιά*, καὶ τις *φορεσιές* τῆς κατὰ τὴν *κοντετζιόν* τῶς. Ἀκόμη *πιᾶτα μαρμαρίνα* δέκα καὶ δύο *πιθάρια* καὶ ὅτι *ἄλλη μασαρία* τῆς *κάνει χρεια* κατὰ τὴν *κοντετζιόν* τῆς. Ἀκόμη δίνει ο πατέρας τῆς τὸ *αμπέλι* καὶ τὸ *χωράφι* αὐτοῦ, ὁποῦ ἔχει παντοτινὸ με τούς πατέρες τῶν *Γεζουήτων*¹¹, εἰς τὸ μέρος τῶν *Ἀγίω Σαράντω*, με τὴν *κοντετζιόν* ἐτούτη, νὰ τρώει τὴν *νιτράδα*¹² τῶ *χωραφιώ* μαζί καὶ τὸ *αμπέλι* καθὼς εὐρίσκεται καὶ με τὴν κατοικία ὁποῦ ἔχει ἐκεῖ νὰ εἶναι *ἐδικήν* τῆς ἀπὸ τὴν σήμερον, καὶ *αποθανόντας* τῶν γονέων τῆς νὰ εἶναι καὶ τὰ *χωράφια* *ιδικά* τῆς, νὰ τᾶχον *πάλε* με τούς πατέρες. Ἀκόμη δίνει τῆς καὶ τὴν *Φντιᾶ*, ὁποῦ ἔχει παντοτινὴ με τὸν παπᾶ *κυρ Κωνσταντὴ Πασαγενίτη* ἀπὸ τὴν σήμερον. Ἀκόμη καὶ τὸ *χωράφι* ὁποῦ ἐπῆρε παντοτινὸ ἀπὸ τούς πατέρες τῶν *Γεζουήτων*, νὰ τὸ κάμει *αμπέλι*, καθὼς γράφει ἡ *γραφὴ* του, τῆς τὸ δώνει με τὴν *κοντετζιόν* ἐτούτη, νὰ τὸ φτέψουσι μαζί, καὶ φτέβγοντάς το, νὰ τρώει τὴν *νιτράδα* ὅλη του *πραμάτου* μαζί, τόσο του *αμπελιού*, ὅσον καὶ του *χωραφιοῦ*, *κάνοντας* ὅλες τις ὁδοὺς μαζί, καὶ *αποθανόντας* τῶν γονέων τῆς νὰ εἶναι ὅλο *ἐδικόν* τῆς, νὰ τᾶχον *πάλι* με τούς πατέρες. Ἀκόμη τὸ *χωράφι* ὁποῦ ἔχει ἡ *μάννα* τῆς στὸν *Αγαμιτάδο*, νὰ εἶναι *ἐδικόν* τῆς, τῆς κόρης τῆς. Ἀκόμη δίνουν τῆς ἓνα *σπιτότοπο*, *σύμπλιο*¹³ του ἄνωθεν *σπιτιοῦ* που τῆς ἐτάξασιν, με τὴν *αυλήν* του. Δίνουν τῆς καὶ *μουκατά*¹⁴ νὰ πληρῶνει τὸν *κάθεν* χρόνο *ἄσπρα* *εξακόσια* εἰς τὰ ὅσα τῆς *εδώκασιν*. Ἀπὸ τὸ ἄλλο μέ-

8.—*Ital.* *condizione*=ὁρος, συνθήκη9.—*Ital.* *ordine*=τάξη, τακτοποίηση, σειρά10.—*Evet.* *imboglio*11.—*Τῶν Ἰησουιτῶν*12.—*Τὴν νιτράδα* (*ital.* *entrata*)13.—*Βλ.* *Ιω. Προμπονά*, *Ἡ γλώσσα τῶν ναξιακῶν ἐγγράφων*, ὁ. π., σ. 40914.—*Τουρκ.* *moukata*=ὁ φόρος τῆς δεκάτης, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνοικίαση τοῦ φόρου, καὶ ἡ φορολογικὴ περιφέρεια.

ρος τάξει και ο γαμπρός ο κυρ Μάρκος το σπίτι του όπου κάθεται την σήμερον, καθώς ευρίσκεται, με το μαγερείο του και με όλα του τα δικαιώματα. Ακόμη δύο κρεβατοστρώσια, φουρνίδια. Ακόμη το τετάρτο το Πεζί, όπου έχει από της κυράς του της κυρά Αντωνίνας, όπου το έχει και αυτή αγορά από τον ανηψιόν της τον μισέρ Αντριάδακη τον Ακριβό, η οποία κερά Αντωνίνα ¹⁵ είναι εδώ πρεζέντε ¹⁶ και λέγει και αυτή ότι είναι edikón του με την ευχήν της καθώς του το δώνει από 'να μπριτό(;) ¹⁷ και καθώς είναι σημαδεμένο και να το κάμει ως θέλει και βούλεται, σαν πράμα edikón του, με την κοντετζιόν ετούτη, ή μεν και κάμου παιδιά εκ της σαρκός τους, να είναι των παιδιών τους ό,τι τως τάξουν, ή γε και ο Θεός να μην το ορίσει και εθέλασιν αποθάνει άκληροι, να στρέφονται τα αυτά πράματά τως εις τους πλέα πρόξιμους edikónς ¹⁸. Εις όλο το παρόν γεγραμμένο τα παρόντα μέρη έμεινα κοντέντοι και ανεπαμέντοι, βάνοντας και ανηολογία ¹⁹ της Αφεντίας, ²⁰ ρεάλια πενήντα, ήτοι ρ. 50, ο ανηολογήσας να τα ζημιώνεται. Επί αξιοπιστών και παρακαλετών μαρτύρων των κάτωθεν γεγραμμένων.

—Γιώργης Σιγάλας μαρτυρώ τα άνωθεν

—Μανόλης Παπαδόπουλος μαρτυρώ στα άνωθεν

Ιωάννης Μηνιάτης νοτάριος έγραψα

Έγγραφο 6 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Προικοσύμφωνο

Η Κατερίνα Μελισσολόγου προικίζει την κόρη της Ειρήνην

κ. 121, φ. 54r, των Γ.Α.Κ.)

(1830)

Ομολογεί η υποσημειομένη η *Κατερίνα, χήρα Μάρκου Μελισσολόγου*, εκ του χωρίου *Γλινάδου*, ότι επειδή και να επροικοδοτήσεν την θυγατέρα της Ειρήνην από την κτηματικήν της κατάστασιν, δια τούτο προικοδοτεί και την ετέραν της θυγατέρα, την νεωτέραν, αποκαλουμένην Κυριακήν, τα ακόλουθα: πρώτον την ευχή της και δεύτερον την ήμισυν καυκάραν της Σκούτας, όπου έχει εις την εξουσίαν της. Της προικοδοτεί προς τούτοις και το οσπίτιον του ποτέ συζύγου της, τοποθεμένον εις το αυτό χωρίον Γλινάδου, ως ήδη ευρίσκεται μετά πασών των δικαιωμάτων του, επειδή η αυτή χήρα Αικατερίνα να επλήρωσεν εξ ιδίων της τα χρέη όπου άφησεν ο μακαρίτης σύζυγος της Μάρκος Μελισσολόγος [] ²¹ των τριακοσίων γροσίων. Το οποίον οσπίτιον να το εξουσιάζει η αυτή θυγατέρα της μετά θάνατον της αυτής μητρός της. Προικοδοτεί προσέτι της αυτής θυγατρός της Κυριακής το γονικόν της ελαιουγυράκι των Αργιών, γης και δένδρα, να το εξουσιάζει από της παρούσης ημέρας και να το πράξει ως θέλει και βούλεται. Από δε την ήμισυν καυκάραν της Σκούτας, να καρποτρώγει η αυτή μητέρα της, εν όσο ζει, τον ήμισυν καρπόν της αυτής. Της προικοδοτεί προσέτι και το ήμισυν

15.—Η Αντωνία Ακριβού, η κτιτόρισσα του μοναστηρίου των Αγ. Σαράντα Βλ. Μανόλη Γ. Σέρρη, Το μοναστήρι ..., ό. π., σ. 21 κ.ε.

16.—Παρούσα (presente)

17.—Δυσανάγνωστη λέξη. Για να αντιληφθεί ο μη ειδικός το μέγεθος της δυσκολίας να διαβασθεί ένα έγγραφο παλαιότερων αιώνων, ας 'δει μερικές φωτοτυπίες εγγράφων που παρουσιάζω στις σσ. 653—654 και 656—657

18.—Τους πλησιέστερους συγγενείς. Το πρόξιμους είναι το ιταλ. *proximo*

19.—Βλ. σημ. 3, λίγο πιο πάνω

20.—Η τουρκική εξουσία

21.—Λείπει μία δυσανάγνωστη λέξη.

της κτηματικής και χρηματικής κληρονομίας οπού έχει λαμβάνει από τον αδελφόν της *Κωνσταντίν Κορακίτην*, επειδή και το άλλο ήμισυ, εκ του αυτού μεριδίου της τής αυτής κληρονομίας, το προικοδοτήσεν προς την πρώτην της θυγατέρα Ειρήνην. Και εάν εγράφην εις το προικοσύμφωνόν της όλη η κληρονομία του μεριδίου της, είναι κακώς γραμμένη, χωρίς την θέλησίν της, και να μένει άκυρος, αλλά η αυτή κληρονομία οπού έχει να λαμβάνει τον μεριδίου της, να τη διαιρέσουν εξ ημισείας αι ανταί δύο αδελφαί, η Ειρήνη και η Κυριακή. Της αφήνει και εν τηγάνι. Η οποία προβάλλει και λέγει ότι επειδή ο υιός της Νικόλας να επώλησεν προς την ειρημένην θυγατέραν της Κυριακήν το ήμισυ εκ της αυτής καυκάρας της Σκούτας χωρίς να της δώσει ουδ' όβολόν δια το γεροντομοίριν της, έλαβεν από τα διακόσια γρόσια οπού του χρεωστούσεν η αυτή θυγατέρα της Κυριακή τα εκατόν γρόσια και τα εξόδενσεν δια την χρείαν της και να μείνει ανενόχλητος η αυτή θυγατέρα της δια τα αυτά εκατόν γρόσια οπού της έδωσεν. Έδωσεν ακόμη η αυτή θυγατέρα της Κυριακή γρόσια ενενήντα και εξαγόρασεν το βόδι το πατρικόν της, οπού το επώλησεν ο αυτός υιός της Νικόλας και τα κατάφαγε. Όστις δε ζητήσει δια να αναιρέσει τα εδώ προικοδοτηθέντα της, να πληρώνει προς την Ελληνικήν Σχολήν της Νάξου διακόσιους φοίνικας. Επειδή και η αυτή θυγατέρα της Κυριακή να την γηροκομεί και να την παραστέκεται εις όλας της τας χρείας και ανάγκας, καθώς και υπόσχεται να την ζωοτρέφει, έως οπού ζει. Διό και βεβαιούται το παρόν αυτοθέλητον προικοσύμφωνον δι' αξίων μαρτύρων, όπως έχει το κύριος και την ισχύν.

Εν Νάξω: τη : 30 : Αυγούστου : 1830

—Κατερίνα χήρα του ποτέ Μάρκου Μελισσολόγου ββαιώνει το παρόν δια χειρός εμού Πέτρου Κόκκου και μαρτυρώ

—Γεώργιος Λεντούδης μαρτυρώ

—Αντώνιος Καρανάσης(;) μαρτυρώ

Ο της Χώρας Νάξου Δημόσιος Νοτάριος
Κ. Κόκκος Ιακώβου

Έγγραφο 7 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Επιστροφή χρημάτων από τον γαμβρό στον πεθερό, αντί προικίων «νοικοκυριών» (κώδικας 106 των Γ.Α.Κ., σ. 88)
(1817)

Δια του παρόντος πρωτονοταριακού και εξοφλητικού γράμματος δηλοποιείται ότι επειδή και να εξητούσεν ο κυρ Νικόλαος Ζαχαράτος τον γαμβρόν του Νικόλα Κουλαμπά μερικά νοικοκυριά οπού είχαν δώσει της αποθανούσης θυγατρός του Φλωρέντζας²², της συζύγου του αυτού Κουλαμπά, δια τούτο την σήμερον συμφώνησαν αμφοτέρα τα μέρη και δίνει ο ρηθείς Κουλαμπάς τον ειρημένον πεθερόν του Ζαχαράτου γρόσια σαράντα Ν: 40, τα οποία τα έλαβεν εις χείρας του και μένει δια πάντα πληρωμένος εντελώς, εξοφλημένος από τον αυτόν πρώην γαμβρόν τον Κουλαμπάν, δια όσα εξητούσαν από αυτόν. Ωσαύτως και ο ρηθείς γαμβρός Κουλαμπάς μένει ακαταζητός μέχρι όβολού από τον αυτόν.

Το οποίον αυτοθέλητον γράμμα ββαιώνεται δια αξίων μαρτύρων, μη ειδότες αυτοί γράφειν, όπως έχει το κύριος και την ισχύν.

1817: Ιουνίου : 24: Προς τούτοις υπόσχεται ο ρηθείς Νικόλαος Κουλαμπάς,

22.—Ένα βαπτιστικό όνομα που χάθηκε από το Γλινάδο (Φλωρεντία).

εάν ακολουθήσει καμμία ζημία από τον έφορόν της δια την υπόθεσιν αυτήν να την αποκαταστά μόνος του.

—Νικόλας Ζαχαράτος στέργει και βεβαιώνει το παρόν δια χειρός εμού Ιακώβου Κόκκου Δημητρίου και μαρτυρώ

—Νικόλαος Κονταμπάς βεβαιώνει το παρόν δια χειρός εμού Κωνσταντίνου Δράγαζη ²³ και μαρτυρώ.

Έγγραφο 8 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

«Κοινή συναινέσει» διαζύγιο λόγω «διπλοσυγγένειας»

(από τον κ. 133, σ. 42, των Γ.Α.Κ.)

(1834)

Αριθ.: 12: Δια του παρόντος Δημοσιακού τούτου εγγράφου δηλοποιείται ότι επειδή και παρανόμως να εδόθη εκκλησιαστική άδεια παρά του πρώην Παροναξίας κυρίου Ιεροθέου, προ δεκαοκτώ ήδη μηνών, και ενυφεύθην ο Δημήτριος Γεωργίου Μαΐτου την Μαρίαν θυγατέρα του ποτέ Νικολάου Σέργη, εκ του χωρίου Γλινάδων ²⁴, οίτινες διεκανονίσθησαν εκκλησιαστικώς παρά τοις πνευματικοίς ανδράσιν οπου αποστολικώς περιέρχονται εις την νήσον μας Νάξον, οπου δια να διαζευχθούν δια την διπλοσυγγένειαν οπου οι αυτοί έχουν κατά τους εκκλησιαστικούς νόμους, όθεν ομογνωμόνως και εκ συμφώνου το αυτό ανδρόγυνον, δηλαδή ο Δημήτριος Μαΐτός και η Μαρία Νικολάου Σέργη, παραιτούνται του λοιπού από την γαμικήν συνάφειαν, έχων το ελεύθερον ο καθείς εξ αυτών, οπου αν βούλεται να δευτεροπανθρεύεται δια της αρχιερατικής αδείας, μένοντας αμφοτέρα τα μέρη ακαταστήτητα διαδοχικώς περί παντός πράγματος, όντας οικειοθελώς κάνονιν την παρούσαν διάζευξιν, και υπόσχονται να διατηρήσουν το παρόν αμετάθετον και αμεταποίητον. Η δε τελεία διάζευξις του αυτού ανδρόγυνου μένει εις την εξουσίαν και θέλησιν του κυριάρχου της επαρχίας ταύτης αγίου Παροναξίας και σεβαστού ημών Δεσπότου. Διό και υπογράφονται δι' ετέρων (ως αγράμματοι), ίνα έχει το κύρος και την ισχύν εν παντί κριτηρίω : την 17: Απριλίου : 1834 : τριάντα τέσσερα

—Δημήτριος Γεώργη Μαΐτου βεβαιώνει το παρόν δια χειρός εμού Δημητρίου Σιγάντε και μαρτυρώ

—Μαρία Νικολάου Σέργη βεβαιώνει το παρόν δια χειρός εμού Ιακώβου Παυλιώτου και μαρτυρώ

—Βασίλειος Λάσκαρης μαρτυρώ

Ο της πόλεως Νάξου Δημόσιος Μνήμων

Κ : Ι: Κόκκος

Έγγραφο 9 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

«Κοινή συναινέσει» διαζύγιο λόγω επιληψίας της συζύγου

(από τον κ. 133, σ. 45, των Γ.Α.Κ.)

(1834)

Αριθ: 54 : Δια του παρόντος Δημοσιακού τούτου εγγράφου δηλοποιείται ότι επειδή και η Κυριακή, θυγάτηρ του ποτέ Ιωάννου Κλοτζιάρη, εκ του χωρίου Γλινάδων, να ησθένησεν από πάθος επιληψίας και μη δυναμένη εις το να συνοικεί μετά του συζύγου της Φραγκούλη του ποτέ Γεωργίου Φραγκουλάκη, εκ του αυτού χωρίου, οπου κατά το παρελθόν έτος τον ενυμφεύθην, συμφωνήσαντες αλλή-

23.—Ο γιος του κτιτορος του ναού του «Χριστού», του Μακαρίου Δράγαζη

24.—Μία από τις πολλές μαρτυρίες του τύπου «Γλινάδων», ως μεταβατικού, για την ερμηνεία του τοπωνυμίου Γλινάδο.

λους των ομογνωμόνως και παραιτούνται του λοιπού από την αυτήν γαμικήν συνάφειαν, έχων το ελεύθερον ο ρηθείς Φραγκούλης οπού αν βούλεται να λαμβάνει εταιράν σύζυγον δια της αρχιερατικής αδείας, μένοντας αμφοτέρα τα μέρη ακαταξήτητα διαδοχικώς περί παντός πράγματος, χωρίς να ημπορεί να ζητεί ο εις του ετέρου το παραμικρόν, όντας οικειοθελώς κάνουν την παρούσαν διάξενξιν, δια την σωματικήν ανίατον ασθένειαν οπού της ηκολούθησεν, μένοντας το παρόν αμετάθετον και αμεταποίητον. Διό και υπογράφονται δι' ετέρων (ως αγράμματοι) προς ένδειξιν αληθείας.

Εν Νάξω: την Τρίτην Ιουνίου μηνός, χίλια οκτακόσια τριάντα τέσσερα : 1834

—Δια την αγράμματον Κυριακήν, θυγάτηρ Ιωάννον Κλοτζιάρη, υπογράφω Νικόλαος Μπραουδάκης

—Δια τον αγράμματον Φραγκούλη Φραγκουλάκη Πέτρος Κόκκος

—Βλάχος Γιώργη Σέργη μαρτυρώ

Ο της πόλεως Νάξου Δημόσιος Μνήμων

Κ. Ι. Κόκκος

Εγγραφο 10 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Διαθήκη

(από τον κ. 128, σ. 154, των Γ.Α.Κ.)

(1832)

—Αριθ. 182 : Την σήμερον κατά την δωδεκάτην του παρόντος Οκτωβρίου μηνός, εν ημέρα Τετάρτη, χίλια οκτακόσια τριάντα δύο, παρουσιασθείς προσωπικώς εις την ημετέραν Δημόσιον Μνημονείαν της πόλεως Νάξου ο υποφαινόμενος συμπολίτης μας δι' ετέρου (ως αγράμματος) κυρ Δημήτριος Μάντας του ποτέ Σταμάτη, εκ του χωρίου Γλινάδου των Περιχώρων, όστις δια του παρόντος δηλοποιεί ότι, επειδή και ευρίσκεται άπαις ²⁵ και φοβούμενος το αιφνίδιον του θανάτου, ήδη δια οπού έχει σώας τας φρένας και την σωματικήν του υγείαν, διορίζει την κτηματικήν του ύπαρξιν και κατάστασιν ως ακολούθως. Ο οποιός λέγει ότι όσα πράγματα από πατρικά του επώλησεν ήτον δια τα πατρικά τους χρέη, οπού μετά θάνατόν του ευρέθησαν, ως αποδεικνύονται αι ομολογίες του. Από τα οποία πράγματα του έμειναν μόνον το ήμισυ χωράφι του Γαρνίκου ²⁶, το χωράφι του Γλεφάρου με τον μιτάτον του, το αμπέλι με το καυκάρι του και οσπίτιον των Προσαρών και το οσπίτιον του Γλινάδου, εκ των οποίων αφήνει μετά θάνατόν του (αν δεν ήθελεν τον ακολουθήσει καμμίαν πολυχρόνιον σωματικήν ασθένειαν) της αδελφής του χήρας Αικατερίνας το ήμισυ χωράφι του Γαρνίκου και το κανάρι του Γλεφάρου με τον μιτάτον του. Αφήνει και της άλλης του αδελφής, χήρας Μαργαρίτας, το αμπέλι με το εκείθεν καυκάρι και οσπίτιον κείμενα εις τες Προσαρές, από τα οποία πράγματα οπού αφήνει των άνω ειρημένων αδελφών του να τα καρποτρώγουν εξ ημισείας μετά της συζύγου του εν όσω είναι εις το χηρενόμειον. Αφήνει προσέτι και εν μετζάνι ²⁷ του κρασιού εικοσιπέντε μιστάτων της αδερφής του Μαργαρίτας, αφήνει και της Αικατερίνας αδελφής του προσέτι ένα πιθάρι, αφήνει και της ειρημένης συζύγου του Αικατερίνας (όντας ευχάριστος παρ' αυτής) το οσπίτιον οπού σήμερον κατοικεί εις το χωρίον Γλινάδου, ως

25.—Γνωρίζω σαφώς από άλλα έγγραφα (αλλά και το παρόν το αποδεικνύει εν μέρει) ότι ήταν ο τελευταίος Μάντας του χωριού, που όμως πεθαίνει άτεκνος. Ιδού γιατί αυτό το επώνυμο χάθηκε από το χωριό

26.—Είναι το σημερινό καυκάρι του «Γαρνιού» (βλ. και σελ. 621)

27.—Ένα «δαμετζάνι», όπως το λένε σήμερα οι Γλινωδιώτες (υποκορ. του ιταλ. damegiana).

ήδη ευρίσκεται με όλην του την αποσκευήν, της αφήνει προσέτι και μίαν αγελά-
 δαν, να του κάνει όμως όλα του τα χρονικά μνημόσυνα. Και όσα άλλα ζώα του
 ευρεθούν μετά θάνατόν του να τα μοιράζουν οι άνω ειρημέναι δύο του αδελφαί.
 Να δίνει και η αυτή αδελφή του Αικατερίνα ή η θυγατέρα της εις την κοινήν
 τους εκκλησίαν του Σωτήρος Χριστού Τζίτζάμον γρόσια εκατόν δια ανακαίνησιν
 της εκκλησίας και να γράφεται το όνομά του εις την πρόθεσιν ²⁸, δια να μνημο-
 νεύεται αιωνίως. Να δίνει και η Μαργαρίτα, η αδελφή τους, ή η θυγατέρα της
 Κυριακή την παρησίαν του αρχιερέως γρόσια πενήντα πέντε, και αν τινά εκ των
 αυτών συγγενών του ήθελεν ζητήσει δια να αφαιρέσει την παρούσαν διαταγήν ή
 να ενοχλήσουν την ειρημένην σύζυγόν του δια το οσπίτιον οπού της αφήνει και
 αγελάδα, πρώτον μεν να αποδίδουν προς την αυτήν εξακόσια γρόσια, δεύτερον
 δε εις τα επιτόπια σχολεία έτερα πεντακόσια γρόσια δια πρόστιμον. Την οποίαν
 βούλεται να μείνει αμετάθετος και αμεταποίητος, χωρίς να ημπορεί να μεταποιή-
 σει ετέραν διαθήκην, και την βεβαιοί δι' αξίων μαρτύρων, δια να έχει το κύρος
 και την ισχύν επί παντί κριτηρίω δικαιοσύνης.

—Δημήτριος Μάντας βεβαιώνει την παρόν δια χειρός εμού Δημήτρη Βάλβη
 και μαρτυρώ

—Γεώργιος Λεντούδης μαρτυρώ

—Γεώργιος Καλογείτων μαρτυρώ

Εις τους : 1839 : Μαρτίου 15 απέθανεν

Ο της πόλεως Νάξου Δημόσιος Μνήμων

K. Κόκοις Ιακώβον

Εγγραφο 11 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

**Ο Ν. Κουλαμπάς καλεί την κουνιάδα του Ελ. Βενιέρη να επιλέξει ένα από τα
 δύο τμήματα του αμπελιού του «Καβαλλάρη»
 (1832)**

Αριθ. 378 : Προς την Ελένην, χήραν του ποτέ Μανόλη Βενιέρη, εκ του χωρί-
 ου Γλινάδου των Περιχώρων

Ο υποσημειούμενος Νικόλας του ποτέ Σταμάτη Κουλαμπά ως εκπροσώπου
 της γυναικός του Καλής, σου φανερώνει δια του παρόντος ότι επειδή και να μην
 ευσυμφωνείς δια να καλλιεργείται το ανταμικόν ²⁹ αμπέλι, του Καβαλλάρη ονομα-
 ζόμενον, και ένεκέν του επροξενείτο ζημίαν, δια τούτο βιασμένος όντας, εδιόρι-
 σεν τον δημογέροντα του αυτού χωρίου κυρ Ιάκωβον Μαϊτόν, ³⁰ ως ειδήμων της
 γεωργικής επιστήμης, και διένειμεν το αυτό αμπέλι εις δύο ίσα μερίδια αφιλο-
 προσώπως, και σε ειδοποιεί οπού να απέλθεις εις το αυτό αμπέλι και να εκλέ-
 ξεις όποιον μερίδιον εκ των δύο είναι της αρεσκείας σου, δια να κάμει τον εν
 τω μεταξύ αυτών χωρισμόν κατά το σύνηθες. Η διορία οπού σου δίδεται δια την
 εκλογήν ταύτην είναι μέχρι της Παρασκευής ημέρας της παρούσης εβδομάδος, εις
 τις εικοσιεπτά του παρόντος μηνός, και παρελθούσης της αυτής διορίας και δεν
 κάμεις την εκλογήν ταύτην του μεριδίου σου, το Σάββατον της παρούσης εβδομά-
 δος θέλει απέλθει ο αυτός Νικόλαος μόνος του να εκλέξει το εν μερίδιον εκ των
 δύο, δια να το περιφράξει και να το καλλιεργήσει, και εις το εξής θέλεις μείνεις

28.—Στην Αγία Πρόθεση

29.—Επιρρ. αντάμια (=μαζί) + -ικόν

30.—Βλ. έγγραφο 4, σελ. 634—635.

αναπολόγητος ³¹ εσύ και οι κληρονόμοι σου. Και δια ένδειξιν εκάστου καιρού, σου διευθύνεται ³², ίσον εκ του παρόντος διαμαρτυρικού, παρά της ημετέρας μνημονείας της πόλεως ταύτης, βεβαιωμένον δια της υπογραφής του.

—Εν Νάξω τη εικοστή εβδόμη Απριλίον χίλια οκτακόσια τριάντα δύο

—Νικόλας τον ποτέ Σταμάτη Κουλαμπά βεβαιώνει το παρόν δια χειρός εμού Σακελλαρίου Περιχώρων Κατερίνη και μαρτυρώ

Ο της πόλεως Νάξου Δημόσιος Μνήμων

Κ. Κόκκος Ιακώβου

Έγγραφο 12 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Ο Αντ. Κατσοφάς (Δημητροκάλλης) δανείζεται από τον Χρ. Σομμαρίππα 150 γρόσια
(από τον κώδικα Π. Βιτσερά)
(1831)

Αριθμός πεντηκοστός πρώτος: Σήμερα, την δεκάτη τρίτη του Νοεμβρίου μηνός, του χιλιοστού οκτακοσιοστού τριακοστού πρώτου έτους, ώρα τετάρτη της ημέρας, παρουσιασθείς εις το Γραφείον της Δημοσίας Μνημονείας ταύτης ο κάτωθεν υποσημειούμενος Αντώνης Μιχαήλ Κατσοφάς, Νάξιος, κάτοικος του χωρίου Γλινάδου και ενορίας του Χριστού εις το χωρίον Τζίτζαμον, δηλοποιεί δια της παρούσης ομολογίας τας φανεράς αποδείξεις ότι έλαβεν δανειακώς δια χρείαν και ανάγκην τον παρά τον Ευγενεστάτου Κυρίου Χρυσάνθου Σομμαρίππα ποτέ Ιωάννου, συμπολίτου μας παρά τη ημετέρα μνημονεία, φοίνικας αργυρούς εξήντα, οπου συμποσούνται γρόσια εκατόν πενήντα, τα οποία τα λαμβάνει επί συμφωνία να αγροικούνται με διάφορον ³³ ανά δέκα τοις εκατόν το χρόνο, και υπόσχεται ο διαληφθείς Αντώνης, δανειζόμενος αυτός με όλη του την περιουσία, κινητή και ακίνητη, έως την τελείαν αποπληρωμήν των άνωθεν γροσίων, κεφαλαίου τε και διάφορου, και εάν εις πρώτην αναζήτησιν του δανείτορα δεν ήθελε τον τα μετρήσει ο δανειζόμενος ευχαριστημένα και τον αναγκάσει να φερθεί εις κριτήριο ³⁴, υπόσχεται να πληρώνει όλα τα έξοδα του δικαστηρίου και να εβγάξει τον διαληφθέντα δανειτοραν κατά πάντα αζημίωτον. Διό και υποβεβαιοί το παρόν δια της υπογραφής του δι' ετέρων, μη ηξεύροντας να γράφει, και δια των παρευρεθέντων μαρτύρων, του τε Κυρίου Ιακώβου Σαλομών και Κυρίου Ιακώβου Μπαρότζη, αμφοτέροι κάτοικοι της πόλεως ταύτης και γνωστοί παρά ταύτη τη μνημονεία.

Εφοδιάζεται με τη σφραγίδα της μνημονείας μας. Εγγράφη εν τη Δημοσία Μνημονεία της πόλεως Νάξου.

—Δια τον αγράμματον Αντώνη Μιχάλη Κατσοφά εγώ Ιωάννης Χαλκιόπουλος

—Δια τον αγράμματον Αντώνη Μιχάλη Κατσοφά εγώ Ιερώνυμος Μπαρότζης

—Δια τον αγράμματον Αντώνη Μιχάλη Κατσοφά εγώ Αριστοτέλης Παυλιώτης

—Ιάκωβος Μπαρότζης μάρτυς

Ο Δημόσιος Μνήμων της πόλεως Νάξου

Πέτρος Βιτσεράς

31.—Χωρίς απολογία

32.—Απευθύνεται, αποστέλλεται

33.—Τόκο

34.—Δικαστήριο.

Έγγραφο 13 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)
Δάνειο 3.000 δρχ. επί υποθήκη
(1931)

Αριθμός 1169

Δάνειον επί υποθήκη δραχμών 3.000.

Εν τη πόλει της Νάξου σήμερον τη εικοστή Αυγούστου, ημέρα Τετάρτη, του έτους χίλια εννεακόσια τριάκοντα και εν τω ενταύθα συμβολαιογραφικῶ μου γραφείῳ οικία Εμμανουήλ Νικολάου Δρύλλη, ενώπιον ἐμοῦ του συμβολαιογράφου Νάξου Βασιλείου Κωνσταντίνου Δέτση, ἐδρεύοντος και κατοικοῦντος ἐνταύθα, παρουσία και των μαρτύρων Ματθαίου Ευσταθίου Δρύλλη, ἐμπόρου, και Ιωάννου Γεωργίου Μυλωνάκη, ράπτου, κατοίκων ἀμφοτέρων της πόλεως Κοινότητος Νάξου, γνωστών μοι πολιτῶν Ἑλλήνων ἐνηλίκων και μη ἐξαιρετέων ὑπὸ του Νόμου, ἐνεφανίσθη ὁ γνωστός ἐμοὶ τε και τοῖς μάρτυσι και μη ἐξαιρετέος ὑπὸ του Νόμου Φραγκούλης Δημητρίου Καρπούζης, γεωργός, κάτοικος του χωρίου Γλυνάδο ὁμωνύμου Κοινότητος, ὅστις ἠτήσατο την σύνταξιν του παρόντος και ἐδήλωσεν ὅτι δι' ἀνάγκας του ἐδανείσθη σήμερον και ἔλαβε τοῖς μετρητοῖς λόγω δανείου παρά του Γεωργίου Κωνσταντίνου Μαΐτου, γεωργοκτηματίου, κατοίκου της Κοινότητος Γαλανάδου δραχμῆς τρεῖς χιλιάδας (3.000), τας ὁποίας ὑπόσχεται και ὑποχρεούται να ἀποδώσῃ εἰς τον ἴδιον πιστωτὴν του ἐνταύθα και εἰς πρώτην αὐτοῦ ζήτησιν και με τόκον συμφωνηθέντα πρὸς δεκατρία ἐπὶ τοῖς εκατόν ετησίως (13%) ἀπὸ σήμερον μέχρι ἐντελοῦς ἐξοφλήσεως. Πρὸς ἀσφάλειαν δε του δανείου τούτου των τόκων αὐτοῦ και των τυχόν ἐξόδων ἐν περιπτώσει ἐκτελέσεως ὁ διαληφθεὶς οφειλέτης Φραγκούλης Δημητρίου Καρπούζης χορηγεῖ το δικαιῶμα εἰς τον πιστωτὴν του Γεωργίου Κωνσταντίνου Μαΐτον ὅπως οὔτος ἀπ' ευθείας και ἀνευ μεσολαβήσεώς του και κοινοποιήσεως αὐτῶ της ἐτέρας των περιλήψεων ἐγγράφῃ ὑπὲρ αὐτοῦ ἐν τοῖς βιβλίοις υποθηκῶν Δήμου Βίβλου πρώτην υποθήκην ἐπὶ του ἡμίσεως ἐξ ἀδιαίρετον ἐνός ἀγροποτιστικοῦ, περιέχοντος φρέαρ μετὰ ὑδραντλίας, του ἐτέρου ἡμίσεως ἀνήκοντος εἰς τον Τζαννὴν Δημητρίου Καρπούζην, καλουμένον «Κουσέντζια»³⁵, κειμένον εἰς θέσιν Περίτση περιφερείας Κοινότητος Γαλανάδου του Δήμου Βίβλου, ἐκτάσεως δύο και ἡμίσεως περίπου στρεμμάτων, συνορεύοντος του ὅλου γύρωθεν με ἀγρόν Σταματίου Γεωργίου Κατσούρη, δημόσιον δρόμον, περιελθόντος αὐτῶ ἐκ κληρονομίας παρά του ἀποβιώσαντος κατὰ το ἔτος χίλια εννεακόσια δέκα τρία πατρός του Δημητρίου Φραγκούλη Καρπούζη, ὡς και ἐπὶ των παρακολουθημάτων, παραρτημάτων και προσανξηματων του ἡμίσεως ἐξ ἀδιαίρετον του ἀκινήτου τούτου, διαρκούνσαν και ἰσχύουσαν μέχρι τελείας ἐξοφλήσεως και τόκων της παρούσης ἀπαντήσεως. Ἐδήλωσεν ὁ αὐτός οφειλέτης Φραγκούλης Δημητρίου Καρπούζης ὅτι ἐγγυάται το ἀκίνητόν του τούτο ἐλευθέρον παντός βάρους, χρέους, υποθήκης, προσημειώσεως, κατασχέσεως προικίδου δικαίου και τρίτου ()³⁶ και ὅτι παραιτεῖται πάσης αγωγῆς ἢ ἐνστάσεως του κατὰ την τυχόν ἐκτέλεσιν του παρόντος δι' οἰονδήποτε λόγον και αἰτίαν.

Εἰσεπράχθησαν δια τέλη και δικαιώματα δραχμαὶ ογδοήκοντα οκτῶ. Πρὸς πίστωσιν τούτων συνετάχθη το παρόν, ὅπερ ἀναγνωσθέν ευκρινῶς και ἐντόνως εἰς ἐπὶ ἔκον ἐμφανισθέντος και μαρτύρων και βεβαιωθέν υπογράφεται παρά πάντων και ἐμοῦ.

Ο οφειλέτης
Φρ. Καρπούζης
(υπογραφή)

Οι μάρτυρες
Ιωάννης Μυλωνάκης
Ματθαῖος Δρύλλης

Ο Συμβολαιογράφος
Β. Δέτσης

35.—Το σημερινό του «Ξέτζια» (Κουσέντζια-Ξέτζια)

36.—Λείπει μια δυσανάγνωστη λέξη.

Έγγραφο 14 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Οι «κρεντιτόροι»³⁷ του Κ. Καρεγλά πωλούν κάποια «κανκάρια» του για εξόφληση χρεών του προς αυτούς (1819)

Δια του παρόντος πρωτονοταρικού γράμματος δηλοποιείται ότι επειδή και να απέθανε κατάχρεως ο μακαρίτης Κωνσταντίνος Βαρέλης Καρεγλάς, δια τούτου η χήρα του αυτού κερά Μαρία κ(αι) ο υιός του Ιωάννης μετά των κρεντιτόρων του πωλούν κ(αι) δίνουν τα κανκάρια οπου έχει ο αυτός Καρεγλάς εις την τοποθεσίαν του Γλινάδου Πηγαδάκι, πλησίον του Γεώργη Σέρρη κ(αι) Γεώργη Δημητροκάλλη προς τον κυρ Δημήτριον Λάσκαρη, δια γρόσια χίλια, ήτοι Ν: 1000 κατά την πόλιτζαν του πλιτάν μεζατίου,³⁸ την οποίαν τιμήν εμέτρησεν ο ρηθείς αγοραστής Λάσκαρης έμπροσθεν ημών των κάτωθεν γραφομένων κ(αι) έλαβεν ο κάθε εις εκ των αυτών κρεντιτόρων το ανάλογον οπου του (.....)³⁹. Όθεν και μένουν πληρωμένοι κ(αι) εκ τελείου εξοφλημένοι δια την τιμήν των αυτών κανκαριών κ(αι) από την σήμερον ως είναι κ(αι) ευρίσκονται με τον μιτάτον οπου έχουν τα αυτά κανκάρια κ(αι) με όλα τους τα δικαιώματα, τα παλαιά τε και τα νέα, τα παραιτούν εις την παντοτινήν εξουσίαν του ειρημένου αγοραστού, να τα πράξει ως θέλει και βούλεται, ως νόμιμόν του αγοράν κ(αι) ιδιόν του απόκτημα, πωλήσει, χαρίσει και όπως άλλως βούλεται πράξει. Υπόσχονται οι αυτοί πωλητές να διαφεντεύουν⁴⁰ τον αγοραστήν εις ό,τι ενόχλησιν ήθελε του ακολουθήσει δια την αυτήν ταύτην πώλησιν, και να τον εβγάσουν κατά πάντα αζημίωτον. Όστις δε ζητήσει δια να ανατρέψει τα εδώ γεγραμμένα, να πληρώνει του ετέρου γρόσια τριακόσια κ(αι) πάλιν το παρόν πωλητήριο γράμμα να μένει στερεόν κ(αι) αμετάθετον. Διό κ(αι) εις ένδειξιν αληθείας βεβαιώνεται το παρόν γράμμα δια της ιδίας υπογραφής των αυτών κρεντιτόρων, όπως έχει το κύρος κ(αι) την ισχύν εν παντί κριτηρίω δικαιοσύνης : 1819 : Μαρτίου 19 : Ναξία.

—Μαρία χήρα Κωνσταντή Καρεγλά βεβαιοί το παρόν δια χειρός εμού πρωτόπαππα Τζωρτζέτου κ(αι) μαρτυρώ

—Ιωάννης ποτέ Κωνσταντή Καρεγλά βεβαιώνει το παρόν δια χειρός εμού Παύλου Λεντούδη κ(αι) μαρτυρώ

(ακολουθούν 25 περίπου υπογραφές μαρτύρων και κρεντιτόρων)

Ο Πρωτονοτάριος Κωνσταντίνος Κόκκος γέγραφα

Έγγραφο 15 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Βανασότητες εξ αιτίας εισόδου αιγοπροβάτων σε ξεροχώραφο συγχωριανού (από τον κ. 133, σ. 215, των Γ.Α.Κ.) (1834)

Αριθ. 255. Επειδή και ο Γεώργιος Δημητροκάλλης Νικολάου, εκ του χωρίου Γλινάδου, να εράβδισεν τον Γεώργιον, υιόν Βασιλείου Ζαχαράτου, εκ του αυτού χωρίου, δια τούτο υπόσχεται ο Γεώργιος Κορακίτης να αποζημιού μέχρι λεπτού τον αυτόν Γεώργιον και ό,τι ήθελεν εξοδεύσει προς επίσκεψιν των ραβδισμών του, με το να εμβήκαν τα πρόβατα του αυτού Ζαχαράτου εις το χερσοχώραφον του προμνησθέντος Δημητροκάλλη, τον έδειρεν με την ράβδον του και υλακτίσας

37.—Βλ. σημ. 69, σελ. 257

38.—Βλ. σημ. 94, σελ. 265

39.—Λείπει μία δυσανάγνωστη λέξη. Το νόημα πάντως είναι «το ανάλογο που του αντιστοιχεί, που δικαιούται»

40.—Με την έννοια του «υποστηρίζουν, υπερασπίζονται».

αυτόν με τον πόδα του. Διό και υπογράφεται προς ένδειξιν αληθείας: Εν Νάξω: την 19 Δεκεμβρίου 1834.

—δια τον αγράμματον Γεώργη Κορακίτη Δημήτριος Λάσκαρης
Ο Δημόσιος Μνημίων
Κ. Ι. Κόκκος

Έγγραφο 16 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Διαμαρτυρική πράξη του Φρ. Συμμαρίππα προς τον Αγγ. Κατζούρη, επειδή κατά την άποψη του πρώτου ο δεύτερος (καίτοι διορισμένος για τη φύλαξη των ζώων) αμέλησε τα καθήκοντά του (1833)

Αριθ. 264. Προς τον Αγγελήν Κατζούρη, εκ του χωρίου Γλινάδου των Περιχωρων

Κατ' αίτησιν του κυρίου Φραντζέσκου Ιωάννου Συμμαρίππα του συμπολίτου μας, σοι κοινοποιείται η παρούσα Διαμαρτυρική πράξις ως ακολούθως : επειδή και επαρέβης τας διαταγάς του Βασιλικού Επαρχείου Νάξου κ.λ.π. και δεν έφερες ή εις το Βασιλικόν Επαρχείον ή προς την κυρίαν Μπαζαίγαιναν την φοράδα μου εγκαστρωμένη μουλάρι, οπού ήτον εις το χωράφι της ρηθείσης κυ(ρίας) Μπαζαίγαινας (ως λέγεις) δια να πληρώσω την διατεταγμένην ζημίαν προς την κυρίαν του αυτού χωραφίου, αλλά εν τη ιδία σου δυνάμει την εφυλάκωσες δύο ημερόνυκτα, καθώς μόνος σου το επρόβαλες του κυρίου Σπυριδωνος Γρύλλη, παρόντων των παρά του Βασιλικού Επαρχείου διορισθέντων δια την πρόβλεψιν των ζώων, των τε κυρίων Αλεξάνδρου Μπαζαίγιου, Βερνάρδου Μπαρότζη και Ιωάννου Λάνδρου, ότι την έχεις φυλακωμένην δύο ημερόνυκτα και να υπάγω δια να πάρω την προβιάν της. Όθεν διαμαρτύρομαι κατά σου και σου λέγω ότι την αυτήν φοράδα μου, οπού εσύ μου εφυλάκωσες επί σκοπώ δια να ψοφήσει ή δια να απορρίψει το μουλάρι οπού είναι εγκαστρωμένη, καθώς μόνος σου το εφανέρωσες, ως ανωτέρω είρηται, την έχω παραιτημένην, αφ' ης ώρας την εφυλάκωσες, αγροικώντας όλη η αποζημίωσις της αυτής φοράδας εις βάρος σου, δια την οποίαν απαιτώ από εσού γρόσια χίλια, τα μεν πεντακόσια γρόσια δια την γένναν οπού ήθελεν κάμει του μουλαριού, τα δε έτερα πεντακόσια γρόσια δια την τιμήν της αυτής μου φοράδας. Και προς αναπολόγητον ποτέ πρόφασίν σου επί κριτηρίω σου διευθύνεται επισήμως αντίγραφον του παρόντος μας παρά της Δημοσίου Μνημονείας της πόλεως Νάξου, όχι μόνον τα αυτά χίλια γρόσια έχεις να μου αποδώσεις συστηθησομένων των δικαστηρίων, αλλά ακόμη και όσα έξοδα μέλλουν μου ακολουθήσουν προς απαίτησιν του δικαίου μου. Διό και υπογράφωμεν προς ένδειξιν.

- Εν Νάξω τη εβδόμη Σεπτεμβρίου μηνός, χίλια οκτακόσια τριάντα τρία
- Φραντζέσκος Συμμαρίππας ποτέ Ιωάννου βεβαίωνω
- Βερνάρδος Μπαρότζης παρευρεθείς μαρτυρώ
- Αλέξανδρος Μπαζαίγιος παρευρεθείς μαρτυρώ

Ο της πόλεως Νάξου Δημόσιος Μνημίων
Κ. Ι. Κόκκος

Έγγραφο 17 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)
Θάνατος μισιάρικης φοράδας
 (από τον κ. 91, φ. 135 γ, των Γ.Α.Κ.)
 (1786)

Εν έτει: 1786 : Απριλίου 5 : την σήμεραν εμφανίστησαν εις την παρησία μου καντζελλαρίου ο Χρουσάκης Φακουρέλης κ(αι) Μιχαλάκης Νταμιράλες, τους οποίους επαρακάλεσεν ο Φραγκούλης Δημητροκάλλης δια να πάνε να ιδούσι την φοράδα οπού είχε μισιάρικη με τον σιορ Γιατζίντο ντε Βιγουρού, οπού ήταν φορισμένη εις τη Αλυκή την οποίαν φοράδα την εφιλάφησαν κ(αι) την εστοχάστησαν ότι εψόφησεν από λυκώματα, όχι από άλλην αιτίαν. Ούτως δίνουν την παρόν μαρτυρία εν φόβω Θεού κ(αι) εις την ψυχήν τως. Χρουσής Φακουρέλης μαρτυρώ.

—Μιχάλης Τανμιράλης δίνω την παρόν μαρτυρίαν
 Κωνσταντίνος Κόκκος Καντζελλάριος έγγραφα

Έγγραφο 18 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)
Συμφωνία για μισιάρικα ζώα
 (από το κ. 133, σελ. 147, των Γ.Α.Κ.)
 (1834)

Αριθ. 169. Την σήμεραν συμφωνεί ο υποφαινόμενος κύριος Νικόλαος Μπαρότζης μετά του κυρ Δημητρίου Μάντα ⁴¹ εκ του χωρίου Γλινάδου, και ο μεν κύριος Μπαρότζης καταθέτει και δίνει προς τον αυτόν Δ. Μάντα μίαν όνον, καταθέτει και ο ρηθείς Δημήτριος Μάντας μίαν αγελάδαν με το δαμάλι της, τα οποία όλα αυτά υπόσχεται ο ρηθείς Μάντας να τα έχει υπό την οδηγίαν του, να τα επιμελείται και να τα τρέφει, και να αγροικούνται ⁴² εξ ημισείας των συντροφικά, διαμερίζοντας τας γέννας αυτών εξ ημισείας των. Ωσαύτως και τα δύο αυτά ζώα να είναι εξ ημισείας των, τόσον το κέρδος, όσον και την ζημίαν. Διώ και υπογράφονται προς ένδειξιν αληθείας.

Εν Νάξω: την: 23: Σεπτεμβρίου 1834 : Τριάντα τέσσερα

Τα οποία ζώα είναι εσφραγισμένα με την σφραγίδαν του ειρημένου Μπαρότζη.

1834 : Σεπτεμβρίου : 23

—Νικόλαος Μπαρότζης βεβαιώνω

—Δημήτριος Σταμάτης Μάντα βεβαιοί δια χειρός εμού Α. Πραντουंना

—Ιάκωβος Αλυσάφης μαρτυρώ

Ο της πόλεως Νάξου Δημόσιος Μνήμων

Κ. Ι. Κόκκος

Έγγραφο 19 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)
Μισιάρικη δαμαλίδα
 (από τον κ. 89, φ. 93γ, των Γ.Α.Κ.)
 (1771)

1771, Γεναρίου 7. Ήρθεν την σήμεραν ο Γιάννης Γιάκουμου Αρτζάνου και

41.—Βλ. έγγραφο 10, σσ. 640—641

42.—Θεωρούνται.

δίνει την παρόν μαρτυρίαν εις την φανεράν μας Καντζελλαρία έμπροσθεν εις τους κάτωθεν γεγραμμένους και λέγει και φανερώνει πως από τον Κωσταντή του Περουλάκη επήρεν μια δαμαλίδα δια κεφάλωση, την οποίαν του την έδωσεν ο μακαρίτης Τζώρτζης Σουμμαρίππας Νικολέττον δια να την έχουν μοιράρικη και από ετούτην την όμοια έχει στο χέρι του δυό δαμαλίδια θηλυκιά και την κεφάλωση την έδωκεν τον Νικόλα του παππά Ορφανάκη στο Γλινάδο.

—Αντώνης Γρίσπος στάθηκε στην άνωθε μαρτυρία και μαρτυρώ

—Γερμάνος Μπαρότζης στάθηκε στη παρό μαρτυρία

Φ. Σουμμαρίππας Καντζιλλιέρης έγραψα

Έγγραφο 20 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Εμβατικιον (batiki)

(από τον κ. 85, φ. 277 γ, των Γ.Α.Κ.)

(1671)

Εις δόξα Χ(ριστ)ού του αληθινού Θεού ημών, αμήν. 1671, εν μηνί Φλεβαρίον 18, αλλανόβα ⁴³. Εις το μοναστήριον της Κυρίας Καπέλλας Καζάτζας τω(ν) αφεντώ των Ιεζουήτων, εδώ παρών ο πανενδεσμιώτατος πατέρας και προεστός του άνωθεν μοναστηρίου του κυρίου Φραντζέσκου Τζαμάργα και οι επίλοιποι πατέρες του αυτού μοναστηρίου, και από το άλλο μέρος ο κυρ Μανόλης Κανάγιας ⁴⁴ λέγοντας οι άνω ειρημένοι αφέντες πατέρες το πως να έχει και να ευρίσκειται του αυτού μοναστηρίου τως ένα κομμάτι χωράφι εις το μέρος του Απάνον Χ(ριστ)ού, στον Τζαννάκη, σύμπλιο του πατήρ Κωνσταντή Πασαγενίτη και των επίλοιπων χωραφιώ οπου κρατίζουν οι αυτοί αφέντες πατέρες, το οποίο χωράφι έχει να το χωρίσει ο άνωθεν Μανόλης από το περδιγάρδι ⁴⁵ του Αφέντη του Χ(ριστ)ού να πάγει το μονολάτι μονολάτι οπου φαίνεται στη μέση να έβγει την κομμούνα στράτα ⁴⁶ που πάγει τον Τζίτζαμον και τον Αγαμιτάδο ή τη σκινιά όπου είναι μέσα εις τον τράφο. Τώρα την σήμεραν ο αυτός αφέντης ο προεστός με τους επίλοιπους αφέντες πατέρες δίνου και παραδίνου την αυτή άνωθεν πάρετη το χωράφι οπου είναι η αχλαδιά μέσα, σύμπλιο του πατήρ Κωνσταντή Πασαγενίτη και της κομμούνας στράτας που πάγει τον Τζίτζαμο, του αυτού άνωθεν ειρημένου κυρ Μανόλη, να 'ναι κρατημένος ⁴⁷ να το φυτέψει αμπέλι εις τρεις χρόνους, όσο γίνεται αμπέλι, και το αποδέλοιπο χωράφι, όσο δε φυτεύεται αμπέλι, να το δουλεύει να το σπέρνει κατά την τάξη, το οποίο χωράφι τού το δίνου οι αυτοί αφέντες οι πατέρες χωρίς καμμία πλευρωμή, μόνο να 'ναι κρατημένος ο αυτός Μανόλης να το φυτέψει, να ξοδιάσει από λόγου τον να κάμει μέσα στο πράμα ό,τι είναι της χρείας, τόσο σε φύτεμα όσον και τραφοκόπημα και είτε πάσα άλλη δουλειη οπου να καλεί το πράμα μέσα, και οι αφέντες οι πατέρες να μην έχουσιν καμμία λογιής όξοδο. Και τελειώνοντας το αμπέλι μπαίνοντας εις τον κάματο ό,τι ήθελε ξαπεστείλει ο αφέντης ο Θ(εός) να μοιράζου εις την μέση, τόσο από κρασίν, όσο και από γέννημα και ό,τι ήθελε κάμει μέσα το πράμα και ό,τι ήθελεν εγγίξει την άρτην τως, των αφεντών των μπατέρων, να είναι

43.—Alia nova (κατά το νέο, δηλ. το γρηγοριανό ημερολόγιο, εν αντιθέσει προς το ιουλιανό). Περίλ. αλλαγραφία, αλλαγράφια

44.—Είναι ο Μανόλης Καπούνης του εγγράφου 5, σσ. 636—637. Το «Κανάγιας» από το ιταλ. canaglia=παλιανθρώπος

45.—Το περιγάρδι, δηλ. το περιγυράδι=το περιβόλι, το κηπάριο, το φυτώριο

46.—Δημόσιο δρόμο (communa strada)

47.—Υποχρεωμένος.

κρατημένος ο αυτός κοπιαστής να φέρνει την πάρτη τως εις το μοναστήρι, ο κυρ Μανόλης, με ειδικές του όξοδες και να τως παιώνει πάντα θέλημα σε τρύγο, σε (...)»⁴⁸ και στο αλώνι κατά την τάξιν και να φέρνει και το καλαθιάτικο πάσα Κυριακή κατά την τάξη. Ακόμη ο άνωθεν προμετάρχει⁴⁹ να το φυτέψει εις τρεις χρόνους εις τις καλλουργιές⁵⁰ οπου θε να κάνει εις την αυτή φυτιά, ήγου εις τα φασόλια οπου θέλει κάνει, να φέρνει και την πάρτην των αφεντώ των πατέρων, ήγουν τα μισά Έτζι, τελειώνοντας το αμπέλι, ως άνωθε γράφομε, και δουλεύοντας και τα χωράφια κατά την τάξη, να έχει πάντα και να μετεχένει το ένα τετάρτι πον αυτού πραμάτου, τόσο από το αμπέλι, όσον και από τα χωράφια, προμεντάροντας ο αυτός κυρ Μανόλης να το κάνει καλά και νοικοκυράτα, να αρέσει κάθε καλού νοικοκυρού και κοπιαστού. Και οπόταν δεν ήθελε το κάνει καλά και νοικοκυράτα ως άνωθεν, προμετάρχει ή αυτός ή οι κληρονόμοι ντου ή να θέλουν τις έβρει ή σε καμμία φαλσοσύνη⁵¹, κλεψιάν πον να προβαρίστη⁵² ή αυτόν ή τους κληρονόμους του, να βγαίνουν από μέσα και να χάνουν και τους κόπους τους. Είτε πάλι και κάνει το καλά και μπιστεμένα, να το 'χου πάντα παντοτινό αιωνίως. Και τα εξής: Εις όλο το άνω γεγραμμένο έμεινα(ν) κοντέντοι⁵³ και ανεπαμένοι τα παρόντα γεγραμμένα μέρη παρακαλώντας και αξιοπίστους μάρτυρες, οι οποίοι γράφον υπό χειρός τως.

—Φρανσέσκος Χιάμερλατ βεβαιώνω το παρόν

—Πρέντο Μενέος Γαβαλάς μάρτυρας παρακαλετός

—Γιάκουμος Σουμμαρίππας μάρτυρας παρακαλετός

Ιω. Μηνιάτης νοτάριος έγραψα

Έγγραφο 21 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Διορισμός αλμπίτρων για επίλυση διαφοράς σχετικής με εμβατικήαση

(από τον κ. 91, φ. 120ν, των Γ.Α.Κ.)

(1785)

Εν έτει 1785, Σεπτεμβρίου 6: Έχοντας διαφορά ο αφέντης Γερμάνος Κορονέλλος με τον Δημήτρη Σέργη και με τον αδελφό του τον Μανόλη δια την τιμήν του εμισού χωραφιού οπου των εμπατίκιασε και των επούλησε, όμως δια να λείψουν από λογοτριβές και ζημιές, έστερξαν να βάλουν δια αλμπίτρος και αιρετοί κριταί, να ιδώσι και να κρίνουν την διαφοράν τως. Και από μέρος του Δημήτρη και Μανόλη έβαλαν τον Μιχελάκη Νταμιράλε και από μέρους του Κορονέλλου έβαλαν έμένα τον γράφοντα, Κωνσταντίνο Κόκκο, οι οποίοι μας έδωσαν την εξουσίαν να ιδούμεν και να κρίνομεν την διαφοράν τως και ό,τι ήθελε εύρομεν εύλογο να αποφασίσομεν υπόσχονται τα δύο μέρη να το βαστάζουν στερεό και αχάλαστο, βεβαιώνοντάς το με την υπογραφήν τως.

—Γερμάνος Κορονέλλος βεβαιώνω το παρόν

—Μανόλης Σέργης με τον αδελφόν του τον Δημήτρη στέργου(ν) και βεβαιώνου(ν) το παρό(ν) δια χειρός εμού Σταυριανού Μιχαλίτζη και μαρτυρώ

Κωνσταντίνος Κόκκος Καντζελλάριος έγραψα

48.—Λείπει μία λέξη

49.—Προσθέτει, προτίθεται

50.—«Καλλουργιά» (από το καλλουργώ, και απ' αυτό το καλλιεργώ) σημαίνει καλλιέργεια μπιστανικών και ζαχαρφατικών κυρίως. Ένα μέρος του αγρού διβολίζεται χωρίς να σπαρεί, αφήνεται «ανάμα» και φυτεύεται μετά με τα προσαναφερθέντα είδη

51.—Σε λάθος, παρασπονδία, ψέμα (πρβλ. falsare, falsita)

52.—Να αποδείχθηκε (ιταλ. provare=δοκιμάζω, αποδεικνύω)

53.—Ευχαριστημένοι, σύμφωνοι, ικανοποιημένοι (ιταλ. contento).

Εγγράφο 22 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Εγκατάλειψη εμβατικίου λόγω καταστροφής του από τον ποταμό Περίτση
(από τον κ. Π. Βιτσερά)
(1832)

Αριθμός εκατοστός έκτος: Σήμερα, την δεκάτην ενάτη του Μαρτίου μηνός, του χιλιοστού οκτακοσιοστού τριακοστού δευτέρου έτους, ώρα ενάτη προ της μεσημβρίας, παρουσιασθέντες εις το γραφείον της Δημοσίου Μνημονείας ταύτης, ενώπιον εμού του Δημοσίου Μνήμονος και των παρευρεθέντων υποφαινομένων μαρτύρων, οι υποσημειούμενοι δι' ετέρων, αγράμματοι όντες, ο Αντώνης Νικολάου Μαΐτου, γέννημα του χωρίου Γλινάδου, όστις είναι σήμεραν κάτοικος του χωρίου Γαλανάδου, και από το άλλο μέρος ο Γεώργιος Κορακίτης, γέννημα και κάτοικος του χωρίου Γλινάδου, αμφοτέρω γνωστοί παρά της μνημονείας ταύτης, δηλοποιούν ότι έστοντας ⁵⁴ και να είχαν εμβαντικιάσει προ χρόνους το χωράφι της Κυρίας Αντωνίνας, χήρας Ιακώβου Μπαζαΐγιου, εις το Λιβάδι, κείμενον εις την τοποθεσίαν των Κρυών Νερών, καλούμενον τον Κοϊκλή, και τώρα εξ αιτίας που ο ποταμός ⁵⁵ έκαμε τον δρόμον του από μέσα από το διαληφθέν χωράφι και οι ρηθέντες εμβαντικατόροι δεν ημπορούν ούτε τον ποταμόν να απαντήσουν, ούτε το χωράφι ημπορούν να δουλεύουν εις κανέναν τρόπον, την σήμεραν θεληματικώς και αυτοπροαιρέτως θέλουν και απαραιτούν το αυτό χωράφι, δηλαδή το τετάρτι των, και κάθε άλλο δικαίωμα οπου ημπορούσαν να έχουν εις το ρηθέν χωράφι και λαμβάνουν μόνον φοίνικας εβδομήκοντα, οπου συμποσούνται γρόσια εκατόν εβδομήκοντα πέντε, τα οποία τα έλαβον ήδη επί του γραφείου και κράζονται ⁵⁶ πληρωμένοι και δι' όλον εξοφλημένοι από το τετάρτι των και από κάθε άλλο δικαίωμα ή πρετενσιόνε ⁵⁷ απάνω εις το αυτό τέταρτον του ρηθέντος χωραφίου. Και από της παρούσης το αυτό δικαίωμα του εμβαντικίου των το απαραιτούν εις την εξουσίαν της διαληφθείσης Κυρίας Μπαζαΐγαινας, να το πράξει ως θέλει και βούλεται ελεύθερον καθώς ήτον προτού να το εμβαντικιάσουν. Και εις ένδειξιν υποβελιούν το παρόν δ' ετέρων και παρά των υποφαινομένων μαρτύρων, των Κυρίων Παντελέον Αλισάφη και Γασπάρου Σομμαρίππας, αμφοτέροι κάτοικοι της πόλεως ταύτης και γνωστοί παρά της μνημονείας ταύτης. Εφοδιάζεται το παρόν με την σφραγίδα της Μνημονείας ταύτης. Εγράφη εν τη Μνημονεία της πόλεως Νάξου.

—Για τον αγράμματον Αντώνιον Νικολάου Μαΐτον εγώ Χρύσανθος Σομμαρίππας

—Για τον αγράμματον Αντώνιον Νικολάου Μαΐτον εγώ Ιωάννης Μπαρότζης ποτέ Ιακώβου

—Για τον αγράμματον Γεώργιον Κορακίτην εγώ δε Λαστίκ δε Βιγουρού και μαρτυρώ

—Για τον αγράμματον Γεώργιον Κορακίτην εγώ Φίλιππος Σιμιάν και μαρτυρώ

—Παντελέον Αλισάφη μάρτυς

—Γάσπαρος Σομμαρίππας μαρτυρώ

Ο Δημοσίος Μνήμων της πόλεως Νάξου

Π. Βιτσεράς

54.—Επειδή

55.—Ο Περίτσης

56.—Θεωρούνται, ονομάζονται

57.—Αξίωση (ιταλ. pretensione).

Έγγραφο 23 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Πώληση κανκαριού

(από τον κ. Π. Βιτσερά)

(1834)

Αριθμός πεντακοσιοστός εννενηκοστός όγδοος. Σήμερον την ενδεκάτην του Νοεμβρίου και τριακοστήν του Οκτωβρίου μηνός του χιλιοστού οκτακοσιοστού τριακοστού τετάρτον έτους, ημέρα Τρίτη, ώρα ενάτη προς της μεσημβρίας, παρησιασθείς ⁵⁸ εις την Δημόσιον ταύτην Μνημονείαν της πόλεως Νάξου ο υποφαινόμενος Νικόλαος Μανόλη Σέρρη, από χωρίον Γλινάδου, εφάνέρωσεν και επρόβαλεν ενώπιον εμού του Δημοσίου Μνήμονος και των υπογεγραμμένων μαρτύρων ότι οικεία αυτού βουλή και αυθαιρέτω ⁵⁹ προαιρέσει πωλεί σήμερον προς τον Μανόλη Ιωάννου Δρη, εκ του ιδίου χωρίου, το κανκάρι οπου προ ολίγον αγόρασε παρά τον Μιχαήλ Μανόλη Μαΐτου, κείμενον εν τη τοποθεσία των Προσαρών, καλούμενον του Μπαριμέρη, και πλησίον του κανκαριού εκεί του ιδίου αγοραστή, το οποίον κανκάρι του το πωλεί ως κολλιτερανικόν ⁶⁰ του δικαίωμα, δια δραχμάς διακοσίας τεσσαράκοντα, κατά την οποίαν τιμήν το αγόρασε. Την οποίαν άπασαν άνω γεγραμμένη ποσότητα, τας διακοσίας τεσσαράκοντα δραχμάς, την εμέτρησεν ο ειρημένος αγοραστής επί του Γραφείου, ενώπιον των υπογεγραμμένων μαρτύρων, και την έλαβεν ανελλιπή ο διαληφθείς πωλητής Νικόλας, και έμεινε πληρωμένος και δι' όλον ευχαριστημένος και εξοφλημένος κατά την συμφωνία των. Όθεν από της παρούσης το διαληφθέν κανκάρι, ως ήδη ευρίσκεται, καθώς το αγόρασεν αυτός, το δίδει και το απαραίτά εις τον ειρημένον αγοραστή Μανόλη, να το εξουσιάσει και να το πράξει ως θέλει και βούλεται ως ίδιον αυτού κτήμα και πράγμα και νόμιμον αυτού αγοράν, υποσχόμενος ο διαληφθείς πωλητής να διαφεντεύει τον αγοραστήν εις οποιανδήποτε τυχούσαν ενόχλησιν από τινα περί της αυτής αγοράς. Διό και εις ένδειξιν επιβεβαιοί το παρόν δια της υπογραφής του δι' ετέρου χειρός, ως αγράμματος, και δι' εκείνης των υποφαινομένων μαρτύρων, των συμπολιτών μας Κυρίων Ιωάννου Ιακώβου Μπαρότζη και Σπυριδων(ος) Φραγκίσκου Γρύλλου. Εφοδιάζεται το παρόν και με την σφραγίδα της ημετέρας Μνημονείας. Εγράφη εν τη Δημοσία Μνημονεία της πόλεως Νάξου.

—δια τον αγράμματον Νικόλαον Σέρρη εγώ Παντολέον Αλυσάφ(η) και μαρτυρώ

—Ιωάννης Μπαρότζης ποτέ Ιακώβου μαρτυρώ

—Σπυρίδους Γρύλλου μαρτυρώ

Ο της πόλεως Νάξου Δημόσιος Μνήμων

Πέτρος Βιτσεράς

Έγγραφο 24 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Καταλλαγή

(από τον κ. 109, φ. 2 Ιγ, των Γ.Α.Κ.)

(1820)

Δια του παρόντος πρωτονοταρικού γράμματος δηλοποιείται ότι την εμίσην κανκάρων οπου προς ενός χρόνου έλαβεν δια λόγον καταλλαγής ο Μανόλης

58.—Παρουσιασθείς

59.—Μη επιβεβλημένη εξώθεν, αλλά με δική του απόφαση. Δεν έχει δηλ. τη σημερινή κακή σημασία

60.—Βλ., σελ. 266.

Αντώνη Στραπελά, πλησίον της άλλης ημίσεως καυκάρας οπού έχει ο Αντώνης του Γιάνκουμου Βενιέρη εις την τοποθεσίαν του Λουιτρού, οικειοθελώς την δίδει δια λόγον καταλλαγής προς τον Γιάννην του ποτέ Γιάνκουμου Βενιέρη. Του δίνει και αυτός ο αυτός Γιάννης προς αντάλλαγμα της αυτής ημίσεος καυκάρας του Λουιτρού την ημίσειαν καυκάραν οπού εξουσιάζει και έχει πλησίον της αυτής καυκάρας οπού του δίνει και εις μετρητά γρόσια εκατόν ενενήντα Ν. 190 προς τελείαν αποπλήρωσιν της αυτής ημίσειας καυκάρας του Μανόλη Στραπελά, τα οποία ἐμέτρησεν ἐμπροσθεν και τα ἔλαβεν ο ρηθείς Μανόλης εις χείρας, σῶα και ανελλιπή. Και ἀπὸ την σήμερον του παραιτᾶ το αὐτὸ ἡμισυ καυκάρι, το μεριδίον του, εις την ἐξουσίαν του αὐτοῦ Στραπελά, να το πράξει ὡς θέλει και βούλεται, ὡς νόμιμόν του καταλλαγὴν, καθὼς και τα εκατὸν ενενήντα γρόσια. Παρομοίως παραιτᾶ και ο αὐτὸς Μανόλης ἀπὸ την σήμερον την αὐτὴν ἡμισὴν καυκάραν με ὅλα της τα δικαιώματα, με τον στάβilon οπού ἔχει η αὐτὴ καυκάρη και με τες περιοχές της, ⁶¹, καθὼς ο αὐτὸς την ἔλαβεν παρὰ της θείας του Μαρίας, εις την ἐξουσίαν του αὐτοῦ Γιάννη Βενιέρη, να την πράξει ὡς θέλει και βούλεται, ὡς νόμιμή του καταλλαγὴν, υποσχόμενα ἀμφοτέρω τα μέρη να κρατήσουν την παρούσαν καταλλαγὴν στερεὰν και ἀχάλαστον εις αἰῶνα τον ἅπαντα, ἐβγάζοντας ο εις τον ἕτερον κατὰ πάντα ἀζημιώτων ἐνεκα της αὐτῆς καταλλαγῆς. Ο δε μεταμεληθείς και σκανδαλίσας ⁶² το παρὸν να πληρῶνει τον ἕτερου γρόσια διακόσια και πάλιν η παρούσα καταλλαγὴ να μείνει στερεὰ και ἀμετάθετος. Υπογράφονται και μάρτυρες εις ασφάλειαν. 1820: Δεκεμβρίου: 24.

—Μανόλης Στραπελάς βεβαιώνει το παρὸν δια χειρὸς ἐμοῦ Ἀλεβίζου Σέρβου και μαρτυρῶ

—Γιάννης Βενιέρης βεβαιώνει το παρὸν δια χειρὸς ἐμοῦ Νικολάου Λάντρου και μαρτυρῶ

Ο Πρωτονοτάριος Κωνσταντίνος Κόκκος γέγραφα

Ἐγγραφο 25 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Διορισμός ἀλμπίτρων για διευθέτηση υποθέσεως

(ἀπὸ τον κ. 89, φ. 222γ, των Γ.Α.Κ.)

(1775)

1775, Μαΐου 7, Ι.Ν.

Με το να τύχει ἀπὸ κάζο ⁶³ να πιάσει ἓνα τουφέκι ο Νικόλας Κουλαμπάς ἐκεῖ ὅπου ἐδουλεύσας με μερικὸς ἀνθρώπους ἀπὸ ατζιντέντε ⁶⁴ ἐκατέβηκεν το τουφέκι εις τα χέρια του κ(αι) ἐχτυπήθη ο Μανόλης Κοκολιός κ(αι) γυρεύοντας ο αὐτὸς Μανόλης τα γιατρικὰ του οπού ἐξόδιασεν δια αὐτὴν την λαβωματιά ἀπὸ τον ἄνωθεν Νικόλα ἐβρῆκαν εὐλογον δια να βάλουσι ἀλμπίτρον και αιρετοὶ κριταὶ κ(αι) ἀπὸ το μέρος του ἄνωθεν Μανόλη βάνει δια ἀλμπιτρόν του και κριτὴν του τον αφ(έντη) Χρυσὴ Σουμμαρίππα Γιακώβου, και ἀπὸ το μέρος του ἄνωθεν Νικόλα βάνει δια ἀλμπιτρόν του κ(αι) κριτὴν του τον αφ(έντη) Γιακώβο Γριμάλδι, των οποίων αφ(εντών) των ἀλμπίτρων των δίνουν τα μέρη παντοῖα

61.—Περιοχές εἶναι τα τυχόν προσκειμένα χωράφια, που ἀνήκουν πλέον στον νέο ιδιοκτήτη, ἀλλὰ δὲν εἶναι περιφραγμένα

62.—«Ο ἀννηλογήτους» δηλαδὴ

63.—Συμβάν, πάθημα (ιταλ. caso)

64.—Τυχαιὸ γεγονός (accidente).

κ(αι) ελευθέρα εξουσίαν να εξετάζουν κ(αι) να ερευνήσουν καλώς τα δικαιώματα του ενούς και του άλλου που ήθελαν των φανερώσουν κ(αι) ό,τι ήθελαν εύρουν εύλογον κ(αι) δίκαιον να κρίνουν κ(αι) να αποφασίσουν. Την όποια απόφασή τους ήθελαν κάμουν, υπόσχονται τα μέρη να την βαστάξουν στέρεη και αμεταθώρητο. Κ(αι) με το να είναι η γνώμη τως έγινεν το παρόν κομπρομέσσο ⁶⁵ καντζιλιερικό, το οποίο το βεβαιώνουν με αξιοπιστους μαρτύρους.

—Γιάκωβος Κρίσπης μάρτυρας

—Σμαραγδής Αλυσάφης μάρτυρας

Φίλιππος Σουμμαρίππας

Έγγραφο 26 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)

Ανάθεση επιτροπείας λόγω αποδημίας στην Κων/πολη

(από τον κ. 128, σ. 116—7, των Γ.Α.Κ.)

(1832)

Αριθ: 139: Τη Τετάρτη του παρόντος Σεπτεμβρίου μηνός, εν ημέρα Κυριακή, χίλια οκτακόσια τριάντα δύο, παρουσιασθείσα προσωπικώς εις την ημετέραν Μνημονείαν της πόλεως ταύτης η υποφαινομένη δι' ετέρου (ως αγράμματος) *Μαρία, γυνή Ιωάννου Καρεγλά*, ήτις δια του παρόντος ομολογεί ότι επειδή και αποδημεί δια Κωνσταντινούπολιν, προς κυβένησίν ⁶⁶ της αποκαθιστά πληρεξούσιον επίτροπόν της τον κύριον Δημήτριον Λάσκαρην, εις το να παρασταθεί την ενταύθα ακίνητον κατάστασίν της (αφαιρουμένης μόνον της καυκάρας του Αγίου Πέτρου, οπού προς τον αντάδελφόν της Μανόλην επαράτησεν δια να την καρπούται τρεις χρόνους), να τα καλλιεργά δια να μην ερημώσουν και να διορίζει δια γεωργόν να τα καλλιεργεί τον ειρηνέον αδελφόν της Μανόλην και να κρατεί καθαρόν κατάστιχον της δοσοληψίας του, οπού εισερχομένης της αυτής εις την πατρίδα, να της δίνει καθαρόν λογαριασμόν. ⁶⁷ Διό και βεβαιούται το παρόν δια των συμπολιτών μετ' αξίων μαρτύρων, ίνα έχει το κύρος και την ισχύν εν παντί κριτηρίω.

—Μαρία γυνή Ιωάννου Καρεγλά βεβαιώνει το παρόν δια χειρός εμού Ιακώβου Πανλιώτου και μαρτυρώ

—Αναστάσιος Κατζούλης μαρτυρώ

—Χωρεπίσκοπος Ναυπλιώτης της Μητροπόλεως μαρτυρώ

Ο της πόλεως Νάξου Δημόσιος Μνήμων

Κ. Κόκκος Ιακώβου

65.—Συμφωνία, συμβιβασμός (ιταλ. compromesso)

66.—Προς διευθέτηση των υποθέσεών της

67.—Έχω αρκετές σύγχρονες μαρτυρίες ότι ο φόβος που εκφράζει εδώ η Γλιναδιώτισσα του 1832 (να μην της κατακλέψουν δηλ. την περιουσία της) έγινε πράξη αρκετές φορές στα νεώτερα χρόνια...

Έγγραφο 27 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)
(του 1899)

Περί συστάσεως δημοτικών σχολείων θηλέων και γραμματοσχολείων εν τοις Δήμοις Τραγαίας και Βίβλου⁶⁸

Γεώργιος Α'
Βασιλεύς των Ελλήνων

Έχοντες υπ' όψιν τα αριθμ. 5, 56 και 49 του Β' Τ.Μ.Θ' νόμου, την υπ' αριθμ. 6792 ε.έ. γνώμην του νομάρχου Κυκλάδων και το 60όν πρακτικόν συνεδριάσεως του Εποπτικού Συμβουλίου του αυτού νομού, προτάσει του ημετέρου επί των Εκκλησιαστικών και της Δημοσίας Εκπαιδεύσεως Υπουργού, διατάσσομεν τάδε: Συνιστώνται δημοτικά σχολεία των θηλέων εν Λαμαριώνι του Δήμου Τραγαίας και εν Τριπλόδοις του Δήμου Βίβλου.

Συνιστώνται ωσαύτως γραμματοσχολεία εν Κοιτσοχεράδω του Δήμου Τραγαίας και εν Γλινάδω του Δήμου Βίβλου.

Εις τον αυτόν υπουργόν ανατίθεται η δημοσίευσις και εκτέλεσις του διατάγματος τούτου.

Εν Τατοΐω τη 29 Ιουλίου 1899
Εν ονόματι του Βασιλέως
Ο Αντιβασιλεύς
Κωνσταντίνος (Διάδοχος)
Ο Υπουργός των Εκκλησιαστικών
ΑΘ. ΕΥΤΑΣΙΑΣ

Έγγραφο 28 (ΑΝΕΚΔΟΤΟ)
«Ψυχικό»
(κ. 130, σ. 188, των Γ.Α.Κ.)
(1833)

Αριθμ. 197. Ο υποφαινόμενος κυρ Ιωάννης του ποτέ Λαμπριανού Καπούνης, από χωρίον Γλινάδον, παρουσιασθείς σήμερον κατά την ενάτην του ήδη τρέχοντος Ιουλίου μηνός, του χιλιοστού οκτακοσιοστού τριακοστού τρίτου έτους, εις την ημετέραν Δημόσιον Μνημονείαν της πόλεως ταύτης, (.....)⁶⁹ δια τον παρόντος ομολογεί ότι δια τας πιστάς και καλὰς εκδουλεύσεις οπου ο Φραγκούλης του ποτέ Γεωργίου Φραγκουλάκη, εκ του χωρίου Τριπλόδων προς τον αυτόν Ιωάννην Καπούνην, εις όλον το διάστημα οπου τον είχαν δια υπηρέτην τον και τον εδούλευεν, τον διαθέτει δια φιλοδώρημα προς ανάμειψιν των καλών του εκδουλεύσεων, τα ιδιόκτητά του οσπίτια, έσωθεν και έξωθεν, ως ευρίσκονται, οπου έχει αγορασμένα ο ρηθείς Ιωάννης από τον Κώτζον εν τη τοποθεσία του χωρίου Γλινάδου, πλησίον του οσπιτιού Σταμάτη Μελισσολόγου. Και από της παρούσης ημέρας, ως ήδη ευρίσκονται μετά πασών των δικαιωμάτων, τα παρατά εις την εξουσίαν και κυριότητα του αυτού Φραγκούλη, να τα ποιήσει ως θέλει και βούλεται, ως νόμιμόν του φιλοδώρημα. Διό και υπογράφεται δι' έτερον (ως αγράμματος) δια να έχει το κύρος και την ισχύν εν πάση αρχή και εξουσία⁷⁰.

—δια τον αγράμματον Ιωάννην Λαμπριανού Καπούνην Π. Λεντούδης

—Γεώργιος Μεταξάς μαρτυρώ

Ο της πόλεως Νάξου Δημόσιος Μνήμων
Κ.Ι. Κόκκος

68.—Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. τ. Α', αριθμ. 165, σ. 635, του 1899

69.—Απέχει μια δυσαναγνώστη λέξη

70.—Κατά τη δημοσίευση αυτών των εγγράφων αποκατέστη την ορθογραφία και τη στίξη, κεφαλαιογράφησα τα κύρια ονόματα και τα τοπωνύμια και ανέπτυξα εις συντομογραφίες, για να είναι περισσότερο εύκολη και κατανοητή η ανάγνωσή τους. Οι βασικές επισημάνσεις των κειμένων (τονισμένες με πλάγια γράμματα) είναι δικές μου.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΩΝ

- Βενιέρη Αντωνία του Γεωργίου, ετών 59
- Βενιέρη Κατερίνα—Γιώργας, ετών 81
- + Βενιέρη Κατερίνα—Χωριανάκαινα
- Βενιέρη Μαρία—Καρένη, ετών 47
- + Βενιέρης Αντώνιος—Καρένης
- Βενιέρης Αντώνιος—Χωριανός, ετών 68
- Βενιέρης Γεώργιος—Χωριανάκι, ετών 48
- Βενιέρης Γεώργιος του Νικολάου, ετών 63
- Βενιέρης Εμμανουήλ—Τζαμπουνάτορας, ετών 93
- Βενιέρης Ιωάννης—Δάσκαλος, ετών 77
- Βενιέρης Ιωάννης—Καρένης, ετών 64
- Βενιέρης Σταμάτιος—Τζαμπουνάτορας, ετών 63
- Βενιέρης Στυλιανός—Χατζής, ετών 52
- Βερνίκος Δημήτριος του Φραγκίσκου—Δημητρός, ετών 62
- Δελήτσικα Ζαχαρούλα, ετών 68
- Δημητροκάλλη Αναστασία—Μίχαλου, ετών 48
- Δημητροκάλλη Ευρήνη—Γιάνναρου, ετών 63
- Δημητροκάλλη Ευαγγελία—Ντανάδαινα, ετών 79
- Δημητροκάλλη Ιουλία—Βούρτσι, ετών 66
- Δημητροκάλη Λεμονιά—Γιαννάκου, ετών 69
- Δημητροκάλλη Σταματία—Αμμοσιάρη, ετών 68
- Δημητροκάλλης Γεώργιος—Γιαννάκος, ετών 72
- + Δημητροκάλλης Γεώργιος—Τζιγκενογιώργης
- Δημητροκάλλης Δημήτριος—τέως Πρόεδρος, ετών 82
- Δημητροκάλλης Ιωάννης—Αμμοσιάρης, ετών 82
- Δημητροκάλλης Νικόλαος—του Τζιγκεναντώνη, ετών 62
- Ζαχαράτου Ευρήνη—Ρένα, ετών 65
- Ζαχαράτου Στυλιανή—Γιαννιού, ετών 62
- + Ζαχαράτος Βασίλειος
- Ζαχαράτος Γεώργιος—Γιωργιοπαίος, ετών 73
- Ζαχαράτος Δημήτριος—Τσίφτης, ετών 68
- Ζαχαράτος Εμμανουήλ του Βασιλείου, ετών 72
- Ζούλης Βασίλειος—Γκόνης, ετών 67
- Καμπίτη Αικατερίνη—Χοντρούδαινα, ετών 65
- Καμπίτης Εμμανουήλ—Μανόλακας, ετών 66
- Καπινιάρη Κατερίνα—Παποριά, ετών 67
- Καπούνη Ελένη, ετών 84
- Καπούνη Ιουλία του Καπουνογιάννη, ετών 70
- + Καπούνη Κυριακή—του Στελιανού
- Καπούνη Σταματία—του Στελιανού, ετών 55
- + Καπούνης Εμμανουήλ—δικηγόρος
- Καστελλάνου Μαρία—Χριστάρη, ετών 66
- Καστελλάνος Χρυσόστομος—Χριστάρης, ετών 71
- Κατσούρη Μαρία—Μαρωνίταινα, ετών 92
- Κοκκολιού Ευρήνη—Ρηνάρα, ετών 75

- Κουλαμπά Φωτεινή—Φωτούλα, ετών 56
- Κουλαμπάς Δημήτριος του Εμμανουήλ, ετών 65
- Κουλαμπάς Εμμανουήλ του Στυλιανού, ετών 55
- Λαγογιάννης Αντώνιος—Τζουγκράνης, ετών 77
- Λαγογιάννης Ιωάννης, ετών 69
- Μαϊτός Ευάγγελος—Ράφτης, ετών 51
- Μαϊτός Ιάκωβος του Νικολάου, ετών 62
- Μαϊτός Νικόλαος του Ιακώβου, ετών 28
- + Μαϊτού Ελένη—Μαϊτούλα
- Μαϊτού Ροδία του Ιακώβου—Ροδού, ετών 51
- Μαργαρίτης Γεώργιος—Γιωργαλάς, ετών 87
- Μαρινάκη Σοφία, ετών 62
- Μαρούλη Κυριακή—Βούρτσι, ετών 39
- Μαυρομάτης Βλάσιος, ετών 67
- Μαυρομάτης Ιωάννης, ετών 64
- Ορφανός Δημήτριος—του Παππά, ετών 77
- Ορφανού Μαρία—Παππαδοπούλα, ετών 82
- Ορφανού Σταματία—Παππαδογιάννη, ετών 80
- Πατήρ Φιλόθεος Δημητροκάλλης, ετών 58
- Σεϊντάνης Μιχαήλ, ετών 70
- Σέργη Βαρθάρα—Καλόερον, ετών 63
- Σέργη Βαρθάρα—Κίρκου, ετών 18
- Σέργη Γεωργία—Πάπα, ετών 61
- Σέργη-Κωνσταντοπούλου Μαρία—Δασκάλα, ετών 70
- Σέργη Μαρία—Ατζάδαινα, ετών 87
- Σέργη Μαρία—Τσαρτάλη, ετών 60
- Σέργη Μαριγώ—Βολάρη, ετών 57
- Σέργη Σταματούλα—Καλόερον, ετών 72
- Σέργη Φραγκούλα—Γάτζου, ετών 64
- Σέργης Άγγελος—Γάτζος, ετών 72
- Σέργης Γεώργιος—Πάπας, ετών 66
- Σέργης Δημήτριος—Πολιτικός Μηχανικός, ετών 31
- Σέργης Εμμανουήλ—Τσαρτάλης, ετών 64
- Σέργης Ευάγγελος—Νεράς, ετών 66
- Σέργης Ευάγγελος—Τσαγκάρης, ετών 60
- Σέργης Νικόλαος—Καλόερος, ετών 81
- Σέργης Νικόλαος του Αγγέλου—Νικολάκης, ετών 75
- Σέργης Νικόλαος—Κούκος, ετών 61
- Σέργης Νικόλαος—Μαργογιάννης, ετών 70
- Σφυρόερας Σταμάτιος—Δάσκαλος, ετών 57
- Τολάκη Κυριακή του Ευαγγέλου, ετών 63
- Τολάκη Κυριακή—Κυριακώ, ετών 83
- Τολάκη Σταματία—Βλάχα, ετών 66
- Τολάκης Γεώργιος—Τζαννηδογιώργης, ετών 88
- Τολάκης Δημήτριος—Τζαννίκος, ετών 69
- Τολάκης Ευάγγελος, ετών 69
- Φωκά Κυριακή—Ατζά, ετών 56

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αικατερινίδης Γ.Ν., Επωδαί εξ Ανατολικής Κρήτης, Λαογραφία 17 (1957), σσ. 577—588
- , Μεταμφιέσεις Δωδεκαήμερου εις τον Βορειοελλαδικόν Χώρον, Πρακτικά Β' Συμποσίου Λαογραφίας ΒΕ. Χώρου, Ίδρυμα Μελετών Χερσονήσου Αίμου, Θεσ/κη 1976, σσ. 13—27
- , Ο εορτασμός του αγίου Γεωργίου εις Νέον Σούλι Σερρών, Σερραϊκά Χρονικά 5 (1969), σσ. 129—148
- , Η Γελλώ στα δημώδη τραγούδια της Κρήτης, Επετηρίς Κέντρου Ερεύνης Ελληνικής Λαογραφίας (Ε.Κ.Ε.Ε.Λ.) 26—27 (1986—87), σσ. 236—56
- , Χρήσις και σημασία του «αμίλητου νερού» εις τον βίον του λαού, Επετηρίς Λαογραφικού Αρχείου (Ε.Λ.Α.) 15—16 (1962—63), σσ. 42—59
- , Νεοελληνικές αιματηρές θυσίες. Λειτουργία —Μορφολογία—Τυπολογία, Αθήναι 1979
- Αλεξάκης Ελευθ., Μια περιέργη παράδοση δρακοντοκτονίας από την Επίδαυρο Λιμηρά Λακωνίας, Λαογραφία 33 (1982—84), σσ. 93—104
- Αλεξιάδης Μηνάς Αλ., Do ut des, Δωδώνη 16:1 (1987), σσ. 253—65
- , Οι ελληνικές παραλλαγές για το δρακοντοκτόνο ήρωα, Ιωάννινα 1982
- Άμαντος Κ., Γλωσσικά μελετήματα, εν Αθήναις 1964
- Ανδριώτης Ν., Ετυμολογικό λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής, Θεσ/κη 1983¹
- Αρχείο Κέντρου Συντάξεως του Ιστορικού Λεξικού της Ακαδημίας Αθηνών (το πολλάκις αναφερόμεν ως Ι.Λ.Ν.Ε.)
- Βαγιακάκος Δικαίος, Αρχαιοπινή τινα εκ Κυκλάδων. Τσημίσκι—τσημός—κημός, Επετηρίς Εταιρείας Κυκλαδικών Μελετών (Ε.Ε.Κ.Μ.), τ. 1 (1961), σσ. 593—99
- , Λαλλουδι—λαλλάρι—λαλλάτзин—λάλαι, συνώνυμα και παράγωγα, Λαλλουδι της Μονεμβασίας, Αρχείον Πόντου 19 (1954), σσ. 316 κ.ε.
- , Χλωρός—μέλι χλωρόν—μελίχλωρος, Αθηνά 58 (1954), σσ. 99—118
- Βαυβούνης Μανόλης Γ., Λαϊκή λατρεία και θρησκευτική συμπεριφορά των κατοίκων της Σάμου (διδασκορική διατριβή), Αθήνα 1992
- Βασιλειάδης Δ., Η λαϊκή αρχιτεκτονική της Αίγινας, Λαογραφία 16 (1956), σσ. 413—512, και 17 (1957), σ. 197 κ.ε.
- Βατίδου Όλγα, Ο αριθμός επτά και στην Μικρασιατική Λαογραφία, Αθήνα 1970
- Bent Theod., Cyclades, or life among the insular Greeks, London 1885, σσ. 329—371
- Βισβίτης Ιάκ., Ναξιακά Νοταριακά Έγγραφα, Επετηρίς Αρχείου Ιστορίας Ελληνικού Δικαίου, τ. 4—5 (1951), σ. 110 κ.ε.
- Boerio Giuseppe, Dizionario del dialecto veneziano, Venezia 1856
- Bouvier Bertrand, Le mirologue de la Vierge. Chansons et poèmes grecs sur la passion du Christ, Roma 1976
- Γενικά Αρχεία του Κράτους (κώδικες 85, 86, 89, 91, 109, 121, 128, 130, 131, 133)
- Γανωτής Σ.Κ., Οι ανεμόμυλοι στ' Απεράθου, Απεραθίτικα 1 (1988), σσ. 155—188
- Δελλαρόκκας Ιωάννης, Το δίκαιον της Νάξου κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας, Ε.Ε.Κ.Μ., τ. Ζ' (1968), σσ. 426—81
- , Συμβολή στη μελέτη των εθίμων της Νάξου, Ναξιακόν Αρχείον, τ. 1 (1947), σσ. 36—42
- , Άγνωστα έθιμα της εποχής της ενετοκρατίας στη Νάξο, Ναξιακά 8—9 (1986), σσ. 3—4
- , Πειρατικές επιδρομές κατά της νήσου Νάξου, Ναξιακόν Αρχείον τ. 13 (1948), σσ. 165—172 και τ. 14 (1948), σσ. 173—78
- Δευτεραίος Άγγελος, Γαμήλιοι άρτοι, Ε.Λ.Α. 20—21 (1967—68), σσ. 151—170
- , Ο άρτος κατά την γέννησιν και την τελευτήν. Η συμβολική και η μαγική χρή-

- σις του υπό των νεωτέρων Ελλήνων, Αθήναι 1978
- , Αρχέγονες αναίμακτες θυσίες και προσφορές στη λαϊκή λατρεία των Θεσσαλών, Ε.Κ.Ε.Ε.Λ., τ. 26—27 (1981—86), σσ. 258—276
- Du Cange, Glossarium, τ. 1—2 Vratislaviae (1891)
- Ζεωλέντης Περικλής, Φεουδαλική πολιτεία εν Νάξω, Ναξιακά 3 (1985), σσ. 2—35
- , Ναξία νήσος και πόλις, Byzantinische Zeitschrift, τ. Η', σ. 491
- Ζευγώλης Γεώργ. Δημ., Ποιμενικά της Ορεινής Νάξου, Λαογραφία 15 (1953), σσ. 61—111
- , Η κλεψιά, Ναξιακά 1 (1985), σ. 34
- Zingarelli N., Vocabolario della lingua italiana, Bologna 1955
- Ιστορικό Αρχείο Νάξου. (Ο κώδικας του Π. Βιτσερά)
- Ιστορικόν Λεξικόν της Νέας Ελληνικής της τε κοινώς ομιλουμένης και των ιδιωμάτων (της Ακαδημίας Αθηνών), τ. Α' (εν Αθήναις 1933) — τ. Ε2 (εν Αθήναις 1989)
- Ήμελλος Στ., Δημώδεις παραδόσεις εκ Νάξου, Ε.Λ.Α. 11—12 (1958—59), σσ. 200—228
- , Εξορκισμοί της Γελλούς εκ χειρογράφων εξ Αμοργού, Ε.Λ.Α. 17 (1964), σσ. 40—52
- , Ο άγιος Μόδεστος εν Νάξω, Ε.Ε.Κ.Μ. 4 (1964), σσ. 376—381
- , Το περί ζώων ιδιότητος έργον του Αιλιανού ως πηγή ειδήσεων περί μαγικών και δεισιδαιμόνων δοξασιών και συνηθειών. Εν Αθήναις 1972
- , Λαογραφικά Ι. Δημώδεις παραδόσεις, Αθήνα 1988
- , Περί του εν Νάξω εθίμου του τρυποπεράσματος, Ε.Ε.Κ.Μ. 1, σσ. 515—28
- , Ναξιακά επωδαί, Λαογραφία 20 (1972), σσ. 176—195
- , Ζητήματα παραδοσιακού υλικού βίου, Αθήνα 1993
- , Γεωργικά έθιμα της Νάξου, Ναξιακά 6 (1986), σσ. 54—56
- Ήμελλος Στ. — Πολυμέρου-Καμηλάκη Αικ., Παραδοσιακός υλικός βίος του ελληνικού λαού (ερωτηματολόγιο), Αθήνα 1983
- Ησύχιος, τ. 1—2 (MDCCXLVI)
- Θεοφίλος Λάζαρος, Η εξέλιξη του θεσμού της τοπικής αυτοδιοίκησης στη Νάξο 1833—1986, Ναξιακά 8—9 (1986), σσ. 50—64
- Κακριδής Ιωάνν. Θ., Ελληνικά παιγνίδια, Ημερολόγιον της Μεγάλης Ελλάδος (1925), σσ. 161—179
- , Επιδήμιοι αρπακτήρες, Ναξιακά 1 (1985), σ. 32
- Καλιτσουνάκης Ι., Επταδικαί μελέται, Αθηνά 33 (1921), σ. 125 κ.ε.
- Καρακάσης Στ., Συμβολή εις την ιστορίαν των λαϊκών μουσικών οργάνων (οργανολογική και λαογραφική μελέτη), Ε.Λ.Α. 18—19 (1965—66), σσ. 41—70
- Κάσδαγλη Αγλαΐα, Ένας νοτάριος στη Νάξο στα τέλη του 17ου αιώνα, Ναξιακά 21—22 (1988), σσ. 35—42
- Κατσουλέας Στ., Γύρω από το επώνυμο Ζύγρας, Ονόματα 7 (1982), σ. 36 κ.ε.
- Κατσούρης Εμμαν., «Παραλογές» από τον Κυνίδαρον Νάξου, Ε.Ε.Κ.Μ., τ. Ζ' (1968), σσ. 752—68
- Κατσουρός Αντών., Τοπωνύμια της Νάξου, Ναξιακόν Αρχείον, τ. 6 (Ιούνιος 1947), σσ. 75—83, τ. 7—8 (Ιούλιος — Αύγουστος 1947), σσ. 94—103, τ. 9 (Σεπτέμβριος 1947), σσ. 108—114, τ. 10 (Οκτώβριος 1947), σσ. 123—136
- , Αμνών ηδ' ερίφων επιδήμιοι αρπακτήρες, Ναξιακά 1 (1985), σ. 31
- , Το δημοτικό τραγούδι στη Νάξο, Ναξιακά 6 (1986), σσ. 18—23
- Κεφαλληνιάδης Νικ., Αγερασνί Νάξου, έκδοση του Συλλόγου Αγ. Αρσενίου Νάξου, Αθήνα 1987
- , Τρίποδες, το χωριό των ανεμόμυλων, έκδοση του Συλλόγου Τριποδιωτών, Αθήνα 1979
- , Η παιδεία εις Νάξον (Φραγκοκρατία — Τουρκοκρατία — Νεώτεροι χρόνοι), Μνημοσύνη 5, σ. 102 κ.ε.

- , Οι εκκλησίες της Νάξου και οι θρύλοι των, τ. Α' και Γ', ανάπτυπα εκ της εφημερίδος «Κυκλαδικόν Φως», Αθήναι 1971 και 1980 αντιστοίχως
- , Οι κοινοί παγκυκλάριοι και νοτάριοι στη Νάξο στα χρόνια της Φραγκοκρατίας — Τουρκοκρατίας, Ναξιακά 8—9 (1986), σ. 35 κ.ε.
- , Παράτρэхος, το παραδείσιον περιβόλι της Νάξου, το υπό του Ιωσήφ Βρυνένιου υμνηθέν, Αθήναι 1964
- , Ο πύργος του Μπελόνια, ανάπτυπον εκ της εφημερίδος «Ναξιακή Πρόοδος», Νάξος 1961
- , Οι πύργοι της Νάξου, ανάπτυπον εκ της εφημερίδος «Ναξιακόν Μέλλον», Αθήνα 1980
- , Το ησιόδειο άροτρο στη Νάξο, Ναξιακά 6 (1986), σσ. 57—61
- , Ποιμενίχ' Νάξου, μαρτυρία από την Ποταμιά, Ναξιακά 1 (1985), σ. 33
- , Μονή, το χωριό της Παναγίας της Δροσιανής (Ιστορία—Μνημεία—Λαογραφία), Αθήνα 1984
- , Η σελήνη στις ναξιακές παραδόσεις, ανάπτυπο από την εφημερίδα «Ναξιακή Πρόοδος», Νάξος 1965
- , Παράξενες ιστορίες στο Αιγαίο (17ος—20ος αιώνας), Αθήνα 1987
- , Το δημοτικό τραγούδι εις τον Κινίδαρο Νάξου, Ε.Ε.Κ.Μ., τ. Γ' (1963), σσ. 721—22
- , Το δημοτικό τραγούδι στη Νάξο (Κωμική). Μνήμη καθηγητή Στ. Κορρέ, Ναξιακά 35 (1993), σσ. 17—20
- , Άγγελοι και δαίμονοι στη Νάξο (Θρύλοι, παραδόσεις, προλήψεις), Ναξιακά 26 (1990), σσ. 25—46
- Κόλλιας Γ., Περί μητάτου, Αθηνά 51 (1941), σσ. 129—42
- Κοντελιέρης Μιχ., Η Νάξος (1929)
- Κοράης Αδαμάντ., Άτακτα, τ. 1 (1828) — τ. 5 (1835). Εν Παρισίοις
- Κούγκου Ελένη, Οι κοινοτικοί θεσμοί στις Κυκλάδες κατά την Τουρκοκρατία, Αθήνα 1990
- , Οι κοινοτικοί θεσμοί στις Κυκλάδες κατά την Τουρκοκρατία, Ανέκδοτα έγγραφα, Αθήναι 1989
- Κουκουλές Φ., Βυζαντινών βίος και πολιτισμός, τ. Α' (εν Αθήναις 1948) — τ. ΣΤ' (εν Αθήναις 1955)
- Κουρμούλης Γ., Κρητικά παρωνύμια, Κρητικά μελέται, τ. 1 (1953), σσ. 153—57
- Κρεκούκας Δημήτριος Α., Τα προγονιστικά του καιρού εις την αρχαίαν, μεσαιωνικήν και νεωτέραν Ελλάδα, Αθήναι 1966
- Κριαράς Μανόλης, Συμβολή εις τα νεοελληνικά παρωνύμια, Αθηνά 44 (1933), σσ. 171—83
- , Λεξικό της Μεσαιωνικής Ελληνικής Δημώδους Γραμματείας (1100—1669), τ. 1 (Θεσ/κη 1968)—τ. 8 (Θεσ/νίκη 1985)
- Κυριακίδης Στίλπων, Ελληνική Λαογραφία Ι. Μνημεία του λόγου, εν Αθήναις 1965²
- , Τα σύμβολα εν τη ελληνική Λαογραφία, Λαογραφία 12 (1938—48), σσ. 503—546
- , Αι γυναίκες εις την Λαογραφίαν. (Η λαϊκή ποιήτρια—η παραμυθού—η μάγισσα). Εν Αθήναις 1922
- Κυριακίδου—Νέστορος Άλκη, Λαογραφικά Μελετήματα, Αθήνα 1975
- Liddell H. - Scott R., Μέγα λεξικόν της ελληνικής γλώσσης, τ. 1—5
- Λορεντζάτος Π., Τα παρωσσούκλια, Ημερολόγιον της Μεγάλης Ελλάδος (1922), σσ. 111—117
- , Συμβολή εις τα νεοελληνικά παρωνύμια, Λεξικογραφικόν Αρχείον 6 (1923), σσ. 40—71
- Λουκάτος Δ.Σ., Εσαγωγή στην Ελληνική λαογραφία Αθήνα 1985³
- , Πασχαλινά και της άνοιξης, Αθήνα 1988³

- , Τα καλοκαιρινά, Αθήνα 1981
- , Τα φθινοπωρινά, Αθήνα 1982
- , Χριστουγεννιάτικα και των γιορτών, Αθήνα 1984²
- , Συμπληρωματικά του χειμώνα και της άνοιξης, Αθήνα 1985
- Λουκόπουλος Δημ., Γεωργικά της Ρούμελης, εν Αθήναις 1938
- , Ποια παιγνίδια παίζουν τα Ελληνόπουλα, Αθήναι 1926
- Μέγας Γ. Α., Μαγικές δεισιδαιμόνες συνήθειαι προς αποτροπήν επιδημικών νόσων (Τριτοπέρασμα. Καινούργια φωτιά—διαβολοφωτιά. Σίδερο), Ε.Λ.Α. 5—6 (1943—44), σσ. 5—58
- , Θυσίαι ταύρων και κριών εν ΒΑ. Θράκη, Λαογραφία 3 (1911), σσ. 148—171
- , Παραδόσεις περί θησαυρών, Λαογραφία 4 (1913), σσ. 22—34
- , Ο Αηβασίλης ξενολάτης, Λαογραφία 27 (1971), σσ. 290—94
- , Έθιμα της ημέρας της μαμμής (8 Ιανουαρίου), Ε.Λ.Α. 7 (1953), σσ. 3—27
- , Παραδόσεις περί θησαυρών, Λαογραφία 4 (1913), σσ. 22—34
- , Ελληνικά εορταί και έθιμα της λαϊκής λατρείας, Αθήναι 1963
- , Ζητήματα Ελληνικής Λαογραφίας, Αθήναι 1975
- Meyer Gustav, Neugriechische Studien, vol. I (Wien 1893) - vol. IV (Wien 1895)
- Μερακλής Μιχ. Γ., Ελληνική Λαογραφία 1. Κοινωνική συγκρότηση, Αθήνα 1984
- , Ελληνική Λαογραφία 2. Ήθη και έθιμα, Αθήνα 1986
- , Ελληνική Λαογραφία 3. Λαϊκή τέχνη, Αθήνα 1992
- , Λαογραφικά Ζητήματα, Αθήνα 1989
- , Τι είναι ο «folklorismus», Λαογραφία 28 (1972), σσ. 27—38
- , Τα παραμύθια μας, Θεσ/κη 1977
- , Ο ορθολογισμός στο ελληνικό παραμύθι, Λαογραφία 30 (1975), σσ. 11—16
- Μπαρδάνης Μανόλης, Ο απεραθίτικος ανεμόμυλος, Απεραθίτικα 2 (1988), σσ. 317—353
- Μπασέα—Μπεξεντάκου Χριστ., Σημαιολογικά, Λεξικογραφικόν Δελτίον 18 (1993), σ. 153 κ.ε.
- Μποτός Γ., Οι Σαρακατσάνοι, Αθήνα 1982
- Μπούτουρας Αθαν., Περί των λέξεων καλικάντζαρος και δρίμα, Λαογραφία 7 (1923), σσ. 61—64
- Μύθων Αισωπίων συναγωγή, εν Παρισίοις 1801
- Ναυπλιώτης Αναστ. Ιακ., Η εορτή και το πανηγύρι του αγίου Θαλλελαίου στη Νάξο, Ναξιακά 26 (1990), σσ. 19—24
- , Οι λεμβούχοι της Νάξου, Ναξιακά 24—25 (1989), σσ. 8—13
- Nilsson M., Greek popular religion (μετάφραση Ι.Θ. Κακριδή, Αθήνα 1953)
- Ξανθουδίδης Σ.Α., Ο τάφος του Καΐαφα εν Κρήτη, Αθηνά 13 (1901), σ. 305 κ.ε.
- , Λέξεις Ερωτοκρίτου, Αθηνά 26 (1914), Λεξικογραφικόν Αρχαίου της Μέσης και Νέας Ελληνικής (παράρτημα), σ. 184—85
- Οικονομίδης Δ.Β., Ναξιακά παραδόσεις, Λαογραφία 17 (1967), σσ. 30—70
- , Η λήμνη του Καΐαφα, Λαογραφία 27 (1971), σσ. 279—282
- , Η αγία Παρασκευή εις τον βίον του ελληνικού και ροιμανικού λαού, Ε.Λ.Α., 9—10 (1955—57), σσ. 65—104
- , Η τύχη εις την προφορικήν παράδοσιν του ελληνικού λαού, Λαογραφία 28 (1972), σσ. 3—26
- , Ο αδερφοδώχτης, Ε.Κ.Ε.Ε.Λ. 26—27 (1981—86), σσ. 215—226
- , Επωδαί, ξόρκια και κατάδεσμοι εκ Νάξου, Κυκλαδικά τ. 6 (1956), σσ. 300—308
- , Ο Διόνυσος και η άμπελος εν Νάξω κατά τας αρχαίας και νεωτέρας παραδόσεις, Extrait des Mélanges offerts à Octave et Melpo Merlier, τ. 2 (1956), σσ. 185—203
- , Δημόδης ιατρική εν Θράκη, Αρχαίον Θρακικού θησαυρού τ. 16 (1951), σ. 181 κ.ε.

- , Η επιστροφή του ξενιτεμένου συζύγου, Αθηνά 78 (1980—82), σσ. 71—84
- , Λαϊκά μουσικά όργανα και χοροί των Ναξίων, Ναξιακά 2 (1985), σσ. 29—33
- , Ναξιακαί παραλογαί, Ε.Ε.Κ.Μ., τ. Γ' (1953), σσ. 410—56
- , Η κοινωνική θέσις της Ελληνίδος κατά τινά έθιμα του λαού, Ε.Κ.Ε.Ε.Α. 22 (1969—72), σσ. 75—112
- , Οι εν Ελλάδι παραδοσιακοί ανεμόμυλοι, Ε.Κ.Ε.Ε.Α., τ. 25 (1977—80), σσ. 150—241
- , Η αμπελουργία στ' Απεράθου, Ναξιακά 35 (1993), σσ. 7—12
- , Η μελισσοκομία εν Νάξω και εν Ανάφη, Ε.Ε.Κ.Μ., τ. Ε' (1965—66), σσ. 617—34
- , Αι περί Νεραϊδών δοξασαί και παραδόσεις του ελληνικού λαού, Επιστημονική Επετηρίς της Φιλκής Σχολής του Παν/μίου Αθηνών 24, σσ. 337—355
- , Η Γελλώ εις την ελληνικήν και ρουμανικήν λαογραφίαν, Λαογραφία 30 (1975—76), σσ. 246—78
- , Η παραλογή του νεκρού αδελφού, Αθηνά 79 (1983—84), σσ. 81—136
- , Ο θρήνος του νεκρού εν Ελλάδι (Το μοιρολόγι και η εθιμοτυπία του), Ε.Κ.Ε.Ε.Α. 18—19 (1961—66), σσ. 11—40
- , Όνομα και ονοματοθεσία εις τας δοξασίας και συνηθείας του ελληνικού λαού, Λαογραφία 20 (1962), σσ. 446—542
- Παπαδόπουλος Άνθιμος, Γλωσσικά έρευνα, Σημαιολογικά και ετυμολογικά, Αρχεόν Πόντου 15 (1950), σσ. 3—4
- Παπαμιχαήλ—Κουτρούμπα Άννα, Χρήσις των μετάλλων εις μαγικάς, δεισιδαίμονας και άλλας ενεργείας εις τον κοινωνικόν βίον του λαού, Ε.Λ.Α. 15—16 (1962—63), σσ. 62—91 και τ. 17(1964), σσ. 53—114
- , Ο σταυρός στους διαφόρους κλάδους του ελληνικού εθιμικού δικαίου, Ε.Κ.Ε.Ε.Α. 26—27 (1981—86), σσ. 3—214
- Παραράς Στέλιος, Η παράδοση για τη σχοινοποιία στη Νάξω, Ναξιακά 17—18 (Οκτώβρ. 1987— Φεβρ. 1988), σσ. 39—45
- , Ο κύκλος του ψωμιού, Ναξιακά 16 (1987), σσ. 32—44
- Περιστέρης Σπ. Ο άσκανυλος (τοσμπούνα) εις την ηπειρωτικήν Ελλάδα, Ε.Λ.Α. 13—14 (1960—61), σσ. 52—72
- Πετρόπουλος Δ., Η ακληρία εις τα έθιμα του ελληνικού λαού, Ε.Λ.Α. 7 (1952), σσ. 28—44
- , Έθιμα συνεργασίας και αλληλοβοηθείας του ελληνικού λαού, Ε.Λ.Α. 5—6 (1943—44), σσ. 59—85
- , Της Αναλήψεως έθιμα. Κατέβασμα στη θάλασσα. «Πέτρα μαλλιαρή», Νέα Εστία 43, σσ. 777—779
- Πλατάκης Ελευθ., Λαϊκές ονομασίες σχετικές με τους ανεμόμυλους της Κρήτης, Κρητολογία 5 (1977), σσ. 158—162
- Πολίτης Ν.Γ., Γιατί η Τρίτη θεωρείται αποφράς ημέρα, Λαογραφικά Σύμμεικτα (Λ.Σ.) 1, σσ. 42—47
- , Παραδόσεις 1—2, εν Αθήναις 1904
- , Παραομίας 1—4, εν Αθήναις 1899—1902
- , Το δένδρον των Χριστουγέννων, Λ.Σ. 1, σσ. 100—101
- , Ο μάρτης Λ.Σ. 2, σσ. 249—59
- , Τα αυγά του Πάσχα, Λ.Σ. 1, σσ. 74—76
- , Αι ασθένεια κατά τους μήθους του ελληνικού λαού, Λ.Σ. 3, σσ. 61—100
- , Τα δημόδη ελληνικά άσματα περί της δρακοντοκτονίας του αγίου Γεωργίου, Λ.Σ. 4 (1912—13), σσ. 210—249
- , Γαμήλια σύμβολα, Λ.Σ. 3, σσ. 260—320
- , Ο γάμος παρά τοις νεωτέροις Έλλησιν, Λ.Σ. 3, σσ. 232—322
- , Η κάλυψις των εκφερομένων νεκρών, Λ.Σ. 1, σσ. 111—113
- , Μετεωρολογικοί μύθοι, Λ.Σ. 3, σσ. 1—63
- , Δημοτικά τραγούδια, εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού, Αθήναι 1975
- , Υβριστικά σχήματα (Σφάκελο. Μούντζα. Πούλος. Σαμάγκο), Λ.Σ. 2, σσ. 384—442

- , Η πενθερά παρά τοις διαφόροις λαοίς, Α.Σ. 1, σσ. 105—110
- , Τα κατά την γέννησιν, Α.Σ. 3, σσ. 206—221
- , Ωκυτόκια, Α.Σ. 2, σσ. 341—383
- , Τα κατά την τελευταίην, Α.Σ. 2, σσ. 341—383
- , Τα ονόματα των Νεράιδων και των Ανασκελίδων, Α.Σ. 4, εν Αθήναις 1980, σσ. 489—503
- Προμπονάς Ιωάννης, Η γλώσσα των Ναξιακών εγγράφων (1433—1837) και το παλαιότερον ναξιακόν ιδίωμα, Ε.Ε.Κ.Μ., τ. Ζ' (1968), σσ. 338—425
- Ρωμαιοί Κ., Κοντά στις ρίζες. Έρευνα στον ψυχικό κόσμο του ελληνικού λαού, Αθήνα 1980²
- , Ο γυρισμός του ξενιτεμένου, Αρχεῖον Θρακικὸν Θησαυρὸν 17 (1952), σσ. 334—54
- Σέργης Μανόλης Γ., Το μοναστήρι των αγίων Τεσσαράκοντα Μαρτύρων στο Γλινάδο Νάξου, έκδοση Προοδευτικὸν Ομίλου Γλινάδου Νάξου, Αθήνα 1990
- , Γλινάδο: ερμηνεία του τοπωνυμίου, πρώτη ιστορική αναφορά του και οι πέριξ αυτού οικισμοί Αγαμιτάδο, Τζίτζαμος και Λουλούδο, Ναξιακά 30—31 (Οκτώβριος 1991—Μάρτιος 1992), σσ. 18—23
- , Πώς είδε τη Χώρα και τους Χωραῖτες του 1882/3 ο Άγγλος περιηγητής Θεόδωρος Bent, Ναξιακά 37 (1993) σσ. 7—11
- , Τοπωνύμια Γλινάδου (υπό έκδοση)
- Σομαβέρας, Paris 1709
- Σουλιώτης Γ., Τα κόλλυβα, Αθήνα 1986
- Σπυριδάκης Γ.Κ., Ο αριθμός τεσσαράκοντα παρά τοις Βυζαντινοῖς και νεωτέροις Ἕλλησι, εν Αθήναις 1939
- , Εξορκισμοί και μαγικοί κατάδεσμοι εκ κρητικών χειρογράφων, Ε.Λ.Α. 3—4 (1941—44), σσ. 60—76
- , Οι αμφιθαλείς εις τον βίον του λαού, Αρχεῖον Θρακικὸν Θησαυρὸν, τ. ΙΓ' (1946—47), σσ. 193—208
- , Ελληνική Λαογραφία, τ. 1—3, εν Αθήναις 1972
- Σφακιανός Νικ., Παραδοσιακή τεχνική και ἔθιμα της καλλιέργειας και της αποθήκευσης του κριθαριού στη Νάξο, Λαογραφία 32 (1979—81), σσ. 392—97
- , Η ελιά και το λάδι στη ναξιωτική λαογραφία, Ναξιακά 30—31 (Οκτωβρ. 1991—Μάρτιος 1992), σσ. 30—33
- , Τα αγροτικά εργαλεία στη Νάξο, Ναξιακά 6 (1986), σσ. 62—72
- , Γεωργικά της Νάξου, Ναξιακά 10 (1986), σσ. 42—48
- , Γεωργικά της Νάξου (τα ζώα εργασίας), Ναξιακά 21—22 (1988), σσ. 80—90
- , Η εκμηχάνιση της παραγωγής στη Νάξο, Ναξιακά 28 (1991), σσ. 6—23
- , Παραδοσιακά αγροτικά φόβητρα («σκιάχτρα»), Λαογραφία 35 (1987—89), σσ. 306—320
- Τόσκα—Κάμπα Σούλα, Νησιώτικοι παραδοσιακοί χοροί, Αθήνα 1991, σσ. 100—102
- Τουρτόγλου Μεν., Στοιχεία οικογενειακού δικαίου εις τας παροιμίας και τα ἄσματα του ελληνικού λαού, Ε.Κ.Ε.Ε.Α. 22 (1969—72), σσ. 57—74
- , Παρθενοσφοδρία και εύρεσις θησαυρού. Βυζάντιον — Τουρκοκρατία — Μετεπαναστατικοί χρόνοι μέχρι και του Καποδιστρίου, Αθήναι 1963
- Φιλήντας Μ., Γλωσσολογία και Γλωσσσογραφία, τ. 1—3 (1984³)
- Χατζηδάκης Γεώργ., Μεσαιωνικά και Νέα Ελληνικά, τ. 1 (1905) και 2 (1907), εν Αθήναις
- , Γλωσσολογικά έρευναι, τ. Β', εν Αθήναις 1977
- Ψάλτης Σ., Ετυμολογικά, Αθηνά 27 (1915), Λεξικογραφικόν Αρχεῖον της Μέσης και Νέας Ελληνικής (παράρτημα), σσ. 111—114
- , Ετυμολογικά και Σημασιολογικά, Αθηνά 26 (1914), Λεξικογραφικόν Αρχεῖον της Μέσης και Ν. Ελληνικής (παράρτημα), σ. 62
- Ψαρράς Μανόλης, Ποιμενικά Νάξου, τα σφραγίσματα των ζωντανών στο Φιλώτι, Ναξιακά 21—22 (1988), σσ. 77—79
- , Η κλεψιά, Ναξιακά 1 (1985), σσ. 35—36
- Ψυχογιού Ελένη, Μαγεία και ελληνική Λαογραφία, ανάπτυπο από τον τόμο «Μαγεία και Χριστιανισμός», Αθήναι 1993, σσ. 97—136.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
Κατάλογος χορηγιών	5
Αντί αφιερώσεως	7
Χαιρετισμός του Προέδρου του Π.Ο.Γ.Ν.	9
Πρόλογος	11
...Και λίγα λόγια από τον συγγραφέα	13

ΤΜΗΜΑ Α' — ΕΘΙΜΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

I. ΒΙΟΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΛΙΝΑΔΙΩΤΙΚΗΣ ΛΑΪΚΗΣ ΖΩΗΣ

I. ΚΤΙΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΛΑΪΚΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

A. Κατοικία	15
I. Οικιστική μελέτη του χωριού	15
II. Η κατοικία (το σπίτι)	20
α. Ο παραδοσιακός τύπος της γλιναδιώτικης κατοικίας	20
— εξωτερική μορφή - η αυλή και ο κήπος	20
— το εσωτερικό του κυρίως δωματίου	28
— το εσωτερικό του «καλού» δωματίου, της «σάλας»	36
— η διάφορη παραδοσιακή κατοικία	37
— υλικά οικοδομίας	38
— οικιακά σκεύη	39
β. η κατοικία της «τρίτης φάσεως» - αιτίες της οικιστικής αλλο- τριώσεως	43
γ. νέος τύπος κατοικίας	47
B. Ναοί και «ξωκλήσια»	51
Γ. Πετρόκτιστα πηγάδια και γεφύρια	61
Δ. Ανεμόμυλοι	64
α. γενικά	64
β. η εξωτερική τους εμφάνιση	65
γ. οι εσωτερικοί χώροι τους	65
δ. τα τμήματα του μηχανισμού και η λειτουργία τους	66
ε. η καθημερινή τους απόδοση - το «αξάι»	69
στ. ονόματα τεχνικών ανεμομύλων	69

2. ΤΡΟΦΕΣ ΚΑΙ ΠΟΤΑ

A. Τροφές	71
1. πρωινό γεύμα	71
2. μεσημεριανό γεύμα	72
3. απογευματινό γεύμα	72
4. το δείπνο	73
5. συμπληρώματα παιδικής τροφής	73
6. βασικές τροφές	73
α. το ψωμί	73
— γενικά	73
— το ζύμωμα - το πύρωμα του φούρνου - το ψήσιμο του ψωμιού .	75
— τα παξιμάδια	78
— άλλα είδη ψωμιού	78
β. φαγητά με βάση το αλεύρι	79
— τα «λαζάνια» και οι «χνιολπίττες»	79
— ο «χόδροος» / «τραχανάς»	79
— «αραβός» και «κατσόγρια»	79
— το «αλευρόαλο»	79
γ. το λάδι και οι ελιές	79
δ. το κρέας	80
— γενικά	80

—το χοιρινό κρέας	80
—συντήρηση κρεάτων	82
ε. τα όσπρια	82
στ. τα «τζαρτζαβάνια» (λαχανικά) και η συντήρησή τους	83
ζ. τα αβγά	84
η. τα ψάρια	84
θ. οι πίττες	84
ι. τα χορταρικά	84
7. φαγητά με «σαλιάκοι» (σαλιγκάρια)	85
8. φαγητά κυνηγιού	85
9. τροφές λαϊκού εορτολογίου	85
10. νηστήσιμες τροφές	85
Β. Φρούτα	86
Γ. Γλυκά	86
—οι τηγανίτες	86
—η μουσταλευριά	86
—το πετιμέζι	87
—τα «γλυκά του κουταλιού»	87
—τα «λαδοκούλλουρα» και η «βοδότα»	87
—η «σεφουγκλωτή»	87
—ο «σκινόκοκκος» ή «κρέμα»	88
Δ. Ποτά	88
—το κρασί και η «στροφυλιά»	88
3. ΟΙΚΙΑΚΗ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ	
α. Πλεκτική	91
—γενικά	91
—εργαλεία πλεκτικής	91
—τρόποι πλέξιματος και σχέδια	91
—προϊόντα πλεκτικής	92
β. Υφαντική	93
γ. Κεντητική	98
—γενικά	98
—το κέντημα	99
—προορισμός των κεντημάτων	100
4. ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ — ΚΑΛΩΠΙΣΜΟΣ	
Α. Ενδυμασία	101
α. ανδρική καθημερινή ενδυμασία	101
β. ανδρική γιορτινή ενδυμασία	103
γ. θερινή και χειμερινή ανδρική ενδυμασία	104
δ. γυναικεία καθημερινή ενδυμασία	105
ε. γυναικεία γιορτινή ενδυμασία	108
στ. θερινή και χειμερινή γυναικεία ενδυμασία	109
ζ. το «νυφικό»	110
η. παιδική καθημερινή και γιορτινή ενδυμασία	111
θ. η πένθιμη ενδυμασία	112
ι. η στολή του «κορδελλάτου» και της «κορδελλάτισσας»	113
ια. η στολή της «βλάχας/βλάχισσας»	113
ιβ. σημερινή ανδρική και γυναικεία ενδυμασία	113
Β. Καλλωπισμός	114
α. λούσιμο μαλλιών	114
β. διατήρηση και αλλαγή του χρώματος των μαλλιών	115
γ. το κτένισμα	115
δ. περιποίηση προσώπου	117
ε. αρώματα και κοσμήματα	117
στ. το πρότυπο της γυναικείας ομορφιάς	118

5. ΛΑΪΚΗ ΒΙΟΤΕΧΝΙΑ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

α. υποδηματοποιία	121
β. σχοινοποιία	123
γ. καλαθοπλεκτική	124
δ. αγγειοπλαστική	128
ε. σαρωθροποιία	128
στ. βαφική	130
ζ. σαπωνοποιία	130
η. σιδηρουργική	131
—ονόματα σιδηρουργών	131
—τα βασικά εργαλεία τους	131
—οι κατασκευές τους	132
θ. οικοδομική, οικοδόμοι	133
ι. ραπτική, «ραφτάδες»	135
ια. ξυλουργική, «μαραγοί»	138
ιβ. σφαγείς, «χασάπηδες»	139
ιγ. υδροσκοπική τέχνη, «νερουλάδες»	141
ιδ. κουρείς, κουρείο	142
ιε. αγωγιάντες	143
ιστ. σχόλιο για τη σχέση Γλιναδιωτών και ελευθέρων επαγγελματιών	144

6. ΑΓΡΟΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ

A. Αγροτικές ασχολίες	147
α. κριθαροκαλλιέργεια	147
—σπορά	147
—θερισμός	149
—τα αλώνια	151
—το αλώνισμα	152
—«λίχνισμα» - «φρυμώνισμα»	153
—το σήμερα	155
β. πατατοκαλλιέργεια και γλυκοπατάτες	155
—εισαγωγικά	155
—σπορά και καλλιεργητικές φροντίδες	157
—η εξαγωγή του καρπού, «το βγάλημα»	158
—η διακίνηση του πατατόσπορου	159
—οι γλυκοπατάτες	160
γ. αμπελοργία	161
—εισαγωγικά	161
—φύτεμα, πολλαπλασιασμός, «βόλιασμα», σκάψιμο, κλάδεμα, «λάκκιασμα», εχθροί	161
—ο τρύγος, το «πάτημα» των σταφυλιών και η αποθήκευση του μούστου	164
—το «άριγμα» του νέου κρασιού	167
—η παραγωγή της σταφίδας	167
δ. βαμβάκοκαλλιέργεια	168
ε. καλλιέργεια των οσπρίων	168
στ. καπνοκαλλιέργεια	169
ζ. ελαιοκομία	170
η. δενδροκομία	171
θ. μελισσοκομία	172
ι. «βοσάνα»	174
ια. «ζαρζαβατικά» και κρεμμύδια	175
ιβ. καλλιέργεια σαμίου και φυσιτικών	176
ιγ. καλλιέργεια κουνικιών και καλαμποκιού	177
B. Αγροτικά εργαλεία	179
α. κινούμενα με τη δύναμη των ζώων	179
β. κινούμενα με τη δύναμη του ανθρώπου	184
Γ. Συστήματα αρδεύσεως	187

α. γενικά για τα πηγάδια	187
β. οι «δέχτες»	190
γ. το «αεράνι»	191
δ. η «κουβαδομηχανή / το μαζανοπήδαο»	192
ε. σύγχρονες μέθοδοι	194
Δ. Τρόποι διαχωρισμού των αγρών	196
Ε. Ζώα αγροτικών ασχολιών	198
α. τα «βούδια» και οι «αελάδες»	198
β. τα γαϊδούρια	200
γ. τα μουλάρια	201
δ. τα άλογα	203
ε. συμπληρωματικά στοιχεία για τα ζώα	203
—η «αλογόμνια» (οίστρος)	203
—το «μουνούχιζμα» (εινουνχισμός) των ζώων	203
στ. εξαρτήματα των ζώων	204
—το «σομάρι» (σαμάρι)	204
—το «καπίστρι»	205
ζ. τα θνησιμαία	205
ΣΤ. Πτηνοτροφία	206
Ζ. Χοιροτροφία	208
α. γενικά	208
β. το «χοιροσφαγίο»	209
γ. αντιλήψεις για τον χοίρο	213
Η. Οικήσεις των ζώων	215
—«μυτάτοι» και «προστιάδες»	215
—το «τσαρδί» των κατακίων και το «χοιροκούμασο»	216
—το κοτέτσι	217
7. ΠΟΙΜΕΝΙΚΟΣ ΒΙΟΣ	
α. εισαγωγικά	219
β. τυροκομία	219
γ. το κούρεμα και το «βούκκιαζμα» των αιγοπροβάτων	224
δ. ονομασίες των αιγοπροβάτων	225
ε. η «κλεψιά»	227
—τα γλινδιώτικα χαρακτηριστικά της και οι «επιδήμιοι αρπακτῆρες»	227
—οι «Απανχωριανοί κλέφτες»	228
—τρόποι προφυλάξεως - οι «βεργάτες»	229
—οι Γλινδιώτες για την «παλληγκαρία κλεψιά»	229
8. ΑΛΙΕΥΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ	231
9. ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ	232
10. ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΩΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΕΣ ΑΣΧΟΛΙΕΣ	
α. η «πλύση» και το «βουάδιαζμα»	234
β. το σιδέρωμα των ρούχων	235
γ. η μεταφορά του νερού	237
δ. το πλύσιμο των πιάτων	238
II. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ	
1. Κοινοτική οργάνωση	239
—κατά τους παλαιότερους αιώνες	239
—κατά τον παρόντα αιώνα	240
2. Οικογενειακή οργάνωση	241
α. ονόματα των μελών της οικογένειας	241
β. η θέση της γυναίκας στην οικογένεια και την κοινωνία	242
γ. συζυγικές σχέσεις	243
δ. η θέση του άνδρα στην οικογένεια	246
ε. γυναίκα και ψηφοφορία	247
στ. η πεθερά	247

3. Λαϊκό δίκαιο	249
α. οικογενειακό δίκαιο	249
— αρραβώνες - προικοσήμεφο	249
— γάμος	251
β. κληρονομικό δίκαιο	254
— διαδοχή από διαθήκη	254
— δωρεές	254
— βασικοί κανόνες κληρονομικού δικαίου	255
γ. εμπράγματο δίκαιο	256
— σημεία κυριότητας αγρών	256
— δικαίωμα διόδου μέσα από ξένο κτήμα	256
— εμπράγματος ασφάλεια	257
— αγροζημιές και «σκοτώματα»	258
δ. ενοχικό δίκαιο	260
— συνεταιρισμοί	260
— συμβάσεις για τη χρήση γης	262
— αγοραπωλησίες	265
— ανταλλαγές («καταλλαγές»)	266
— «αρραβώνες» (καπάρο)	266
— συμβιβασμοί και διαιτησίες	266
ε. ποινικό δίκαιο	267
— διαπόμπευση («γεβγέδιζμα»)	267
— αποδικία	267
4. Ψυχιαγωγία	268
5. Η καθημερινή διασκέδαση	270
α. τα γενικά χαρακτηριστικά της	270
β. παλαιοί «γλετζέδες» του χωριού	270
γ. τα στέκια τους	271
δ. τα τραγούδια και οι μεζέδες τους	272
ε. ευτράτελες διηγήσεις	273
στ. η διασκέδαση στα καφενεία του χωριού	275
ζ. η πανηγύρια	277
η. δε διασκεδάζει σήμερα ο κόσμος του χωριού;	279
6. Κοινωνικές σχέσεις	281
α. διάκριση «κοινωνικών τάξεων»	281
β. αλληλοβοήθεια και συνεργασία	282
γ. κομματικοί ανταγωνισμοί	285
δ. η γειτονιά ως κοινωνικός χώρος	289
ε. οι «φερέρες»	291
στ. η φιλοξενία	292
7. Αποδημίες	293

III. ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

α. μουσικά όργανα	297
β. οργανοπαίχτες	298
γ. χοροί	299
δ. το άτομο — δημιουργός	303
— ο λαϊκός ζωγράφος Ενάγγελος Σέρρης - Βουρλιώτης	303
— η στιχοπλόκος Βαυβάρια Σέρρη	304

IV. ΟΙ ΣΤΑΘΜΟΙ ΤΗΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΖΩΗΣ

A. Γέννηση	317
1. Έθιμα του τοκετού	317
α. ο πόθος για παιδιά - στειρότητα - μέσα θεραπείας της - εγκυμοσύνη	317
β. τα κατά τον τοκετό	318
γ. λοχεία	321

δ. άλλες φροντίδες για το μωρό	324
ε. γενικά συμπληρώματα	326
στ. άλλες προλήψεις και δοξασίες για το παιδί	327
ζ. πολυγονία	328
2. Βάπτιση	328
3. Αγωγή (ανατροφή) και Εκπαίδευση	332
α. βασικές αρχές της αγωγής	332
β. εκφοβισμοί και τιμωρίες	332
γ. συνοπτική ιστορική αναδρομή στη γλινιαδιώτικη Στοιχειώδη Εκπαίδευση	333
δ. σχολικά είδη - μαθήματα - δυσκολίες - τιμωρίες απειθουσώντων	335
3. γυναίκα και Εκπαίδευση	339
4. Παιχνίδια	340
α. ατομικά	340
β. ζευγαρωτά (ανταγωνιστικά και μη)	342
γ. ομαδικά, μη ανταγωνιστικά	349
δ. ομαδικά ανταγωνιστικά	357
ε. παιχνίδια των μεγάλων	369
B. Γάμος	371
α. το προξενίο	371
β. προετοιμασίες του γάμου	372
γ. η ημέρα του γάμου	374
δ. τα μετά τον γάμο	378
Γ. Τελευταί	379
α. τα προ της τελευταίας	379
β. τα κατά την τελευταία	380
γ. δεισιδαιμονίες και δοξασίες κατά την πρόθεση και το «σήκομα» του νεκρού	382
δ. η εκφορά του νεκρού	383
ε. ο ενταφιασμός	384
στ. προλήψεις και δεισιδαιμονίες κατά την κηδεία και τα μετά απ' αυτήν ..	386
ζ. «συχώριο» στην οικία του νεκρού («παρηγοριά»)	386
η. μνημόσυνα	387
θ. ανακομιδή λειψάνων	387

V. ΦΥΣΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΕΣ ΑΝΑΖΗΤΗΣΕΙΣ

1. Μετεωρολογία	389
α. άνεμοι	389
β. βροχή	390
γ. η «Αγιαζώνη» (το «Κεραζώνη»)	390
δ. αστραπή - βροντή - κεραυνός	390
ε. προγνωστικά καιρού	391
—από τις φωνές και κινήσεις των ζώων	391
—από την παρατήρηση της θαλάσσης	391
—από την παρατήρηση του ορίζοντα	391
—από την παρατήρηση φυτών	391
—από την παρατήρηση του ήλιου και της σελήνης	393
—από την κατάσταση του καιρού ορισμένων ημερών του έτους	393
2. Αστρολογία	393
α. ήλιος και σελήνη	393
β. άστρα	395
γ. κομήτες, διάττοντες	395
δ. δέκατα έτη, μήνες, αποφράδες και αίσιες ημέρες, «κακιά ώρα»	395
3. Δημιώδης ιατρική	398
α. ασθένειες παιδιών και μεγάλων	398
β. κτηνιατρική	409
—ασθένειες ορνίθων	409
—αιγοπροβάτων	409

—«χοροδρόμ» ζώον	410
γ. προληπτική χρήση «τραχητικών» φαρμάκων	411
4. Μαντική	412
α. από τα σημεία του σώματος και τους παλμούς του	413
β. από «σημεία» («κακοσημαδιές» - «καλοσημαδιές»)	413
γ. πυρομαντεία	413
δ. απαντήματα	413
ε. οιωνοί (πιτηνά)	414
στ. ζώα - έντομα	414
ζ. φυτά	415
η. ωμοπλάτοσκοπία	415
θ. από το άναμμα του κεριού	415
ι. καφεμαντεία	415
ια. λεκανομαντεία	416
ιβ. μαντική και αγέννητα ή μικρά παιδιά	416
5. Σημειολογικά μαγείας	417
Α. Επωφελής μαγεία	417
α. βασκανία	417
β. μέσα προς επίτευξη αγαθού ή ευδαιμονίας	420
γ. τα «μιάγια της αγάπης»	420
δ. ανεύρεση χαμένου αντικειμένου	421
Β. Επιβλαβής μαγεία	421
—το «δέσμιον» του ανδρογύνου	421

VI. ΛΑΤΡΕΥΤΙΚΑ ΛΑΪΚΑ ΒΙΩΜΑΤΑ

1. Περιοδικά λατρευτικά έθιμα	423
α. χειμερινές εορτές	423
β. εαρινές εορτές	429
γ. θερινές εορτές	448
δ. φθινοπωρινές εορτές	453
2. Γενική δοξασιακή λατρεία	456
Α. Θεός και Άγιοι - Ειδικότερα στοιχεία της λατρείας	453
α. δοξασίες για την έννοια του Θεού	456
β. δοξασίες για την Παναγία και τους Αγίους	456
γ. δοξασίες για τους αγγέλους και τους διαβόλους	457
δ. δοξασίες για τον Παράδεισο και την Κόλαση	458
ε. δοξασίες για τη Δευτέρα Παρουσία	459
στ. δοξασίες για την ηρωική	460
ζ. εικόνες, εικονοστάσι, καντήλι	460
η. νηστεία	463
θ. αγιάσματα (καθηγιασμένες πηγές)	464
ι. περί θανάτων διηγήσεις	464
Β. Δαίμονες	466
α. οι «Καλές Κυνοράδες»	467
β. οι «καλικατζιάρτοι»	470
γ. το «στοιχειό του σπιτιού» και «τ' αερίκι»	470
δ. ο «Αράρης»	471
ε. οι Μοίρες	473
στ. οι «διαόλοι»	473
3. Εκκλησιαστικές τελετές και πανηγύρια	474
α. οι λειτουργίες της Κυριακής	474
β. ιδιωτικές λειτουργίες	475
γ. πανηγύρια	477
4. Άλλες λειτουργικές και λατρευτικές πράξεις	478
α. «κρυφολειτουργία» - «θύμαζμα» - «τρυποπέραζμα»	478
β. το «σαράδαρι»	480

γ. το πέραςμα του παππά	480
5. Περιστατικά λατρευτικά έθιμα	480
α. τάματα	480
β. λιτανείες	481
γ. Θεία Μετάληψη	482
δ. αγιασμοί και ευχέλαια	483
ε. αιματηρές θυσίες	483

ΤΜΗΜΑ Β' — ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

(μνημεία λόγου του γλιναδιώτικου λαού)

1. Παραδόσεις	485
α. μετεωρολογικές	485
β. κοσμογονικές	485
γ. αρχαιολογικές	488
δ. ιστορικές	489
ε. θρησκευτικές	490
στ. δαμιονικές	498
ζ. στοιχειολατρικές	499
η. θεοδαμιονικές	499
θ. αιτιολογικές	500
2. Παραμύθια	502
α. Μυθικά / εξωτικά	502
1. η δράκαινα	502
2. ο Μισόκοκκος	503
β. Διηγηματικά / κοσμικά	504
1. το φτωχό κορίτσι	504
2. η προδότρα πεθερά	505
3. η παππαδιά	505
4. ο παππας κι η παππαδιά	506
5. η Χαλιμίτσα	508
6. το βιολί	509
7. οι δυο αδερφές	510
γ. Εντάτιστα	511
1. ο παλαβός κι ο έξυπνος	511
2. τελειωμένες δουλειές	512
3. Παροιμιακές ιστορίες	513
α. η γλώσσα και η πορδού	513
β. οι δυο γειτόνοι	514
γ. η κόκκινη φορεσιά	514
δ. χάνω απ' τη ζωή	515
ε. τίποτα δε μένει μυστικό	515
στ. η Σακκουλοδεμένη	516
ζ. ο σακκοράφος	517
η. τα δυο αδέρφια	518
θ. οι δυο πεθερές	519
4. Μύθοι	519
α. το τσικούρι (τσικουρί)	519
5. Παραλογές	520
α. ο γυναιμός του ξενιτεμένου	520
β. του νεκρού αδερφού	521
γ. η αδικοθανισμένη	522
δ. το μικρό Τουρκόπουλο	523
ε. ται Σούσας το τραούδι	523
στ. τ' άι—Γιωργιού	524
ζ. η Λυγερή	525

η. η κατάρα της απαρηγμένης	525
θ. του δράκου το πηγάδι	526
ι. ο θάνατος τσι ορφανής νύφης	526
ια. τσι Πίλιερης	527
ιβ. ο γυρισμός του πολεμιστή	528
ιγ. ο Ερίφ αγάς	528
6. «Κοτσάκια»	529
α. γαμήλια	529
β. ερωτικά	531
γ. θυμιοσοφικά	537
δ. ξενιτειάς	538
ε. ανθρώπινου πόνου	539
στ. χωρισμού	542
ζ. του Χάρου	543
η. «προσωπικά»	544
θ. στρατιωτικού βίου	546
ι. πολιτικές «ρίμες»	547
ια. διάφορα	548
7. Δημοτικά της ξενιτειάς	550
8. Το τραγούδι του Όθωνα	550
9. Σατιρικά	550
α. οι νιες νοικοκυράδες	550
β. το φαμέλιο	551
γ. ο λαγός	551
δ. η παδόγρια πεθερά και η νύφη	551
10. Παροιμίες και παροιμιακές φράσεις	552
α. γενικές	552
β. «ου φωνητές» («γρουσουζικές»)	591
11. Αινίγματα	594
α. διάφορα	594
β. «γρουσουζικά», που όμως δεν είναι	597
12. Ευχές - Κατάρες - Όρκoi	597
13. Ναυοιρίσματα	602
14. «Δαχταρίσματα»	604
15. Μοιρολόγια	606
16. Κάλαντα	607
α. Χριστογενώνων	607
β. Πρωτοχρονιάς	608
γ. Φώτων	614
17. Καθαρογλωσσήματα	615
18. Λαογραφικές λέξεις και ονόματα	616
α. βαπτιστικά ονόματα	616
β. επώνυμα	618
—σημερινά	618
—επώνυμα παλαιών κατοίκων Γλινάδου μη συναντώμενα σήμερα στο χωριό ...	618
γ. παρωνύμια	618
δ. τοπωνύμια	621

ΤΜΗΜΑ Γ'

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΓΓΡΑΦΩΝ	627
ΧΑΡΤΗΣ ΝΑΞΟΥ	658
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΩΝ	659
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	661
ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	667